

DOMOLJUB

Iskajna vank šetrek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upraviščen „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❀

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvarna (listina „Domoljuba“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljanju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Glavni promet pošto-branilišnega urada št. v. 824.797.

Štev. 37

V Ljubljani, dne 12. septembra 1907.

Leto XX.

Spomini.

Mnogo lepih slovesnosti smo preživeli minole poletne mesece. Vsaka izmed njih izpričuje, da krščanska ljudska misel nepremagljivo prodira po slovenski zemlji in se širi tudi v bratovsko hrvaško domovino. Pred vsem nas veselita dijaška sestanka v Zagrebu in Ljutomeru. Cvet naše moške mladine se je tu pokazal v svoji moči in lepoti. Protikrščanski profesorji ne morejo iztrgati našim mladeničem udane vernosti, tujci jim niso vstanu ugasiti ljubezni do slovenskega doma. Ni se nam bati za bodočnost. Ko odlože sedanji naši voditelji trudni svoje orožje, vstanejo novi, odločni in krepki na njihova mesta. Vedno več bo krščansko mislečih posvetnih izobraženih mož. Med profesorji, zdravniki, odvetniki, uradniki bo imelo naše ljudstvo svoje somišljenike. V mladeniških, izobraževalnih in Marijinih družbah jim bodo pa med ljudstvom vzrasli čvrsti sobojevniki za svobodo, dušni in telesni napredek našega naroda. Kakor punčico svojega očesa moramo čuvati naša dijaška društva in jih podpirati. V njih sloni naša nada, naša prihodnja moč.

Tudi delavci naše korenine so se sijajno izkazali. Desetletnica katoliške delavske družbe v Idriji in krščansko socialno letno zbiranje zvezano z otvoritvijo krasnega delavskega doma na Jesenicah, — sta dve svetli točki izmed naših prireditvev letošnjega poletja. Čast vrlim Idrijcem, ki v najtežavnejših razmerah proti divji zvezi liberalcev in socialnih demokratov, ki jo večina idrijskega uradništva na ravnost podpira, dvigajo kvišku prapor krščanskosocialnega dela! Pa tudi Jeseničanom! V boju so se krepili oboji, zato pa stoje trdno in neomajno. Kdor je videl spreved na Jesenicah, je moral vzklikniti: Teh čet ni mogoče premagati. Silno lepo se je na Jesenicah pokazala tudi vzajemnost med kmečkim in delavskim stanom. Na tem sloni naša krščanska socialna misel. Vse ljudstvo poštenega dela se mora združiti proti svojim zatiravcem in izžemavcem, proti tistim, kateri mu hočejo oropati vero in narodnost.

Zdaj pa zadnja nedelja: Kronanje Marijine podobe na Brezjah. Kakor valovi bobnečega morja so se dvigale neštete množice po rajskolepi mošenjski planoti, vse enega srca in ene misli in visoko gori do neba je plamtelo vsem navdušenje za vero in

dom. Za boj je treba ognja; na Brezjah je gorel v nebeškem svitu in nebrojni romarji so ga nesli s seboj domov od kronane Marije, kraljice slovenskega ljudstva.

To ljudstvo se uči, se zbira in druži v lepi edinosti, navdušuje se za najsvetejše svetinje, bodri se za delo in boj; liberalci pa tulijo in klafajo. Vse naše slovesnosti obslinijo s svojimi strupenimi šobami, nemarni kot urhi, ki ob solnčnem zatonu kvakajo v mirno prirodno lepoto. Niso se še dosti napačili in nazmerjali; vedno novega gnoja vozijo po svojih kripah — Slovenskem Narodu in njegovih bratcih med svet in gnojnico, ki se cedi iz njih, srčejo kot najslajšo rezolijo. Najgrji so pa njihovi napadi na Marijino slavnost na Brezjah. Zagotovimo jih, da se jim bodo pošteno vrnil. Te baže ljudi, ki brizgajo svoj smrad na ljudstvo, ko se klanja svoji nebeški Kraljici, ne uidejo svoji usodi. Do zadnjega kotiča pojedemo za njimi, dokler jih ne preženemo iz zadnjega občinskega zastopa, iz deželnih zborov, iz državne zbornice, sploh od povsod, kjer zdaj na račun našega ljudstva kažejo svojo oholost in si pasejo nikdar siti život. Za urhe je prostor v luži. Pognali jih bom vanjo, naj velja, kar hoče.

Poglavar stranke, ki uganja vso to ostudnost, Ivan Hribar pa sedi na Dunaju poleg hrvaških duhovnikov v državem zboru in jim zatrjuje, da je krščanski demokrat in da ne bo nikoli glasoval za kako protiversko postavbo. To je tako, kakor bi urhi obetali, da bodo zanaprej peli kot kosi ali slavčki.

Naši liberalci se pripravljajo tudi na svoje slanje, na shod svobodne misli v Pragi. Tja pridejo anarhisti, protiverski kričarji, stekli sovražniki krščanstva s celega sveta. Narod jim poje slavo. Zelimo, naj gredo vsi in naj se ne vrnejo več nazaj; pri nas je svobodna misel varna v našem taboru in prav nič nas ni volja, da bi nas kdo po francoski maniri z žandarji in vojaštvom učil liberalne svobodne misli.

Izobrazbi.

Vojaštvo pri starih narodih in pa danes.

(V. P.)

Morda bo koga izmed »Domoljubovih« bravcev zanimalo vprašanje, kakšno je bilo vojaštvo pri najstarejših narodih in kako se je počasi vjevanje razvijalo, dokler ni dospelo do te stopnje dovršenosti, kot jo zavzema danes. Vojaško življenje je bilo gotovo že od prvih početkov precej razvito. Ni ga naroda na svetu, ki bi se še nikoli ne vojskoval. Kolikokrat si pridejo ljudstva navskriž in ako se kočljiva vprašanja ne dajo mirnim potem rešiti, ne preostala seveda nič drugega, kot prijeti za orožje. Seveda ne zmaga vedno oni, ki ima pravico na svoji strani, temveč močnejši, naj ima potem pravico na svoji strani ali pa ne; ali v teku časa so se ljudje že sami po sebi oprijeli navade, da pravijo: »Primimo za ostre sablje, in oni, ki bo zmagal, naj ima to, za kar se sedaj prepiramo.« Čeravno torej ne odločuje pravica, ampak sila, se ljudstva vseeno pokoravajo slepi odločitvi bojne sreče.

Ni naš namen, na dolgo in široko razkladati vseh šeg, ki jih razni narodi uporabljajo pri bojevanju, tudi ne bomo popisovali vojaštva tega ali onega ljudstva, ampak na kratko bomo skušali očrtati glavne poteze, iz katerih bo lahko vsakdo razumel, kako so v različnih časih sestavljali armade, kdo in koliko ljudi je moralo »v vojaško suknjo« in kako so pokrivali velike stroške, ki jih ima vsak narod, ako hoče oborožiti nekaj svojih ljudi in jih založiti s potrebno hrano, obleko itd.

Že Svetopisemske Zgodbe iz starega, pa tudi novega zakona nam prikazujejo različne popise vojska in tedanjih vojakov. Kdo še ni čital prigradbe o egiptovskih, judovskih, filistejskih in drugih bitkah. Človek, ki kaj več misli, bo vprašal, kakšno pa so imeli orožje v takratnih časih? Najprej, ko se ljudje niso poznali železa, je bil pač dober cep, ali ostrina na koncu prišpičena palica in lok s puščicami edino orožje, ki so ga mogli napraviti. Odkritje železne rude in njeno obdelovanje je prineslo seveda zopet novih pridobitev v raznih vrstah orožja in sčasoma izrinilo kamenje in les popolnoma iz rabe.

Velik napredek v izdelovanju orožja iz železa pa stopi nehoti pred oči, ko se seznanimo s starimi Urki in Rimljani. Kratki in široki meči, dolge prirore sulice in kopja ter z železom obiti ščiti in potem šlemi, pa čudoviti oklepi nas morajo vsekakor presesteti nad duhom in umom starih Grkov in Rimljanov. Okoli Kristovega rojstva nam prihajajo rimski vojskaki »legionarji« nasproti v popolni železni opravi in z lepim orožjem vsake vrste. Njihove rdeče zastavice s krasnim srebrnim orlom, dolge ozke trobente in druga orodja so le še izpopolnjevale nad vse mično in močno vojaško opravo.

Z rimskimi vojaki so prišli od azijskih narodov skoro prvi v krvavo dotiko german-skji (nemški) narodi. Po dolgoletnih vojskah so nazadnje le ti divji Germani pokončali Zahodno rimsko cesarstvo in polagoma prevzeli prvenstvo med ostalimi evropskimi ljudstvi. Njihova moč je rasla. Podjarmljati so začeli druge rodove in navalili tudi na slovanska plemena, katera so zbog svoje izurjenosti v bojevanju zlasti radi neednosti slovanskih narodov premagovali.

Kako pa je bilo urejeno vojaštvo pri Slovanih in Germanih. Kratko rečeno, skoro pri obeh enako. Vsak prost mož si je napravil orožje in ga hranil doma. Kadar je hodil na nevarnejši lov, ga je vzel tudi seboj. Da je bilo vse oboroženo moštvo kake dežele enotno organizirano, so ga vojvodje sklicavali na gotove čase. Na tem vojaškem zboru se je prešela vsa armada, pregledalo orožje in govorilo o raznih vojaštva se tikajočih stvareh. Sklepalo se je tudi, kam se bo prihodnje poletje odrinilo in s kom se bo treba vojskovati.

V tej dobi je bil vojak vsak mož. Kdor se je kakorkoli odtegnil tej dolžnosti ali celo iz vojne ušel, bil je brez časti in njegov sosed ga je lahko ubil. Na znotraj so bile čete tako sestavljene, da je vsaka družina in zadruga tvorila neko enoto. Načeloval ji je starešina. Okoli njega so se v slučaju vojne zbirali možje in skupaj odrinili na boj. Ker je bila vsa zadruga med seboj v sorodu, si lahko mislimo, da je vsakdo hotel v bitki svojega padlega sorodnika maščevati. Tako se je vsem vžgal pogum, časih celo drznost, ki je imela to dobro, da so se zadruge tupatam s tako viro zagnale v boj, da se je moral sovražnik umakniti.

Za hrano in druge stroške je moral vsakdo sam skrbeti. Največkrat so žene šle za možaki, ter jim v taboru pripravljale živeža. Obvezavale so svojim ranjenim možem tudi rane. V tem poslu usmiljenja so se odlikovale zlasti germanske žene.

Po onih velikih vojnah, s katerimi si je Karol Veliki podvrget skoraj pol Evrope in ki so spravile marsikako ljudstvo tudi na beraško palico, se je notranje urejenje staroveških vojska v toliko predrugačilo, da ni bilo več potreba vsem na vojsko. Vojaška služba je bila tako hudo breme, da so ga zmogli le imovitejši. Tisti, ki je imel gotovo mal kos zemlje, je moral sam na vojsko z lastnim orožjem, brez ščita ali oklepa. To je bil nekak lahkooboroženec. Kdor pa je imel trikrat toliko, kot je določala navadna mera, si je moral napraviti še ščit in oklep, ter se uvrstiti med težkooborožene. Še imovitejši, nekaki veliki posestniki so morali poleg te težke oprave pripeljati seboj še konja. Ti so tvorili nekako težko konjenico, iz katere se je potem več ali manj razvilo viteštvo. Revnejši, ki niso niti toliko imeli, da bi se mogel vsak kot vojak sam vzdržati, so se združili in oddali iz svoje srede po enega vojaka, ki so ga morali potem vsi skupaj vzdrževati. Tega vojaka so prištelili potem k lahkooborožencem.

Kadar je zunanji sovražnik napadel domovino, je moral vsak možak, prosti ali suženj, v boj. Tudi duhovniki so se morali ob ti priložnosti pridružiti drugim brambovcem. Kdor se je odtegnil tej dolžnosti, je bil usmrčen. Splošna brambovska dolžnost je pa po-rehala, kadar ni bilo treba odbijati sovražnika, ampak so mu sami vojsko napovedali. Tedaj so morali med vojske le vsi imoviti, ki so tvorili konjico, težko ali pa lahko oboroženo vojsko. Kdor ni hotel sam na boj, je moral postaviti namestnika in ga vzdrževati. Nadpoveljstvo nad armado je imel kralj, posameznim oddelkom so pa načelovali vojvode, grofje (župani) in starejšine.

Način vjevanja je bil ponajveč drzen, hiter naskok. Posebno proti rimskim četam so uporabljali Germani ta način vojskovanja. Kar iz zasede, iz kakega velikega gozda, z velikanskim truščem, naprej sulicarji in drugi, ob strani pa strelci, tako so največkrat napadali stari bojevniki. Čestokrat so bili odeti v kože divjih zveri, kar jih je delalo strašno. Če se je bilo treba braniti, so si izbrali prostor ob vznožju kake gore. Tudi so napravljali nasipe, za katerimi so razvrstili svoje vozove in druga orodja. Če je bilo treba bežati, je pehota prva poskrbela za svojo rešitev, dočim je brza konjica ščitila njeno umikanje in zadrževala sovražnika. Nasprotno jo je zopet za bežečim sovražnikom prva ubrala konjica, ki ga je lažje preganjala.

II.

Kmalu se je uvidela velika veljava in moč konjice. Vojaštvo so začeli predrugačevati tako, da so polagoma opuščali velikansko število pehote in zbirali le bolj konjico. Najbolj se je pa konjica prikupila ljudem, ko je l. 955 pod cesarjem Otonom slavno v beg zapodila divje Madjare, ki so ropali po Južnem Bavarskem. Takrat se je prvič jasno pokazala, koliko da premore izbornu konjico, tudi proti takim narodom, katerega konjeniki so sloveli daleč na okoli.

Poleg tega vzroka, da je konjik hitrejši kot pa pešec, je prišla še druga okoliščina. Tedanji strelci, ki so imeli le pušice, niso zmogli proti železnokovanim vitezom ničesar. Razume se, da je lahki strel odletaval od takih oklepov in posledica je bila ta, da strelcev niso več tako rabili in tudi pehoto, čeravno je bila oborožena z meči, sekirami in sulicami, so raje zamenjali z enako opravljenou konjico. Nazadnje bodi omenjeno še to, da tudi ljudstvo samonasebi ni moglo vzdržati velikih stroškov za težko pehoto, ki je bila oborožena s kiji, sulicami in meči ter ščiti za brambo. Lahka pehota pa že itak ni bila dosti rabna in tako so zbirali ljudi le za konjico.

Razvidno je torej, da se je okoli leta 1000 po Kristu umaknila splošna vojaška dolžnost nekakemu poklicanemu vojaškemu stanu. Sedaj je bil le del prebivavcev primoran služiti pri brambi domovine, vse ostalo ljudstvo pa je bilo prosto vojaških dolžnosti.

Tedanja vojska je bila sestavljena po veliki večini iz vitezov (graščakov) in njihovih hlapcev. Seveda niso pešči popolnoma izginili, ali bilo jih je veliko manj, kot pa konjicov. Kdor je čutil veselje do vojaštva, se je na pr. uvrstil med graščakove hlapce. Tu so ga izurili in potem je živel celo svoje življenje do gotove starosti kot vojak. Vitezom seveda ni bilo treba nikdar delati. Tudi v mirnih časih so se urili v bojevanju. Preživljali so se od dohodkov svojih posestev, ki so bila ali njihova last, ali pa so jih dobili od grofov, ali kakega drugega mogočnjaka nekako v dar (»fevd« imenovan).

Vojaške davke so razdelili med vse državljane. Velikaši, ki so imeli na svojih gradovih vedno po 30—50 vojakov, so to četo

moralni seveda na svoje stroške oborožiti in vzdrževati. Tudi cerkveni glavarji (škofje, opatje) in samostani so imeli svoje čete, ki so jim zapovedovali od škofov postavljeni vitezi. Ker je bil kmet in meščan osvobođen od vojaške dolžnosti, so jima naložili druga dela in bremena. Kmete so porabili za delavce in pomagali pri grajenju državnih trdnjav, okopov in drugih takih brambenih sredstev. Poleg tega je moral vsakdo, ki mu ni bilo treba izvršiti vojaških dolžnosti osebno, dajati državi, oziroma grofom, ki so bili nekako predstojniki posameznih okrajev, nekaj vojaškega davka v denarjih.

Ako je državni zbor s kraljem sklenil sklicati vso armado, tedaj je kralj poslal naročilo najprej na vojvode, ki so vladali deželam (na pr. avstrijski vojvoda, bavorski, saški itd.). Ti vojvode so imeli zopet svoje vazale, to so bili knezi, ki so načelovali kakemu delu dežele. Vsak teh knezov je imel zopet nekaj nižjih grofov, ti pa zopet graščake in druge viteze. Na ta način je bil zadnji vojak obveščen o kraljevi zapovedi in odinil je s svojim gospodom na ono mesto, kjer se je zbirala četa. Najvišje število vitezov, kar jih je kdaj imelo cesarstvo Nemško, h kateremu je spadala tudi Avstrija, je bilo sto tisoč mož, seveda z vsemi hlapi in drugim spremstvom.

Proti koncu srednjega veka so se z iznajdbo smodnika tudi vojaške razmere bistveno izpremenile. Dočim so imeli dosedaj za edino strelno orožje loke, pri obleganju sovražnih trdnjav pa lesene stroje za metanje težkega kamenja, so začeli sedaj prvič uporabljati strelni prah in ga devali v železne cevi, da so izstreljivali kroglice. Lahko si mislimo, da so bile prve takimenovane puške zelo enostavno napravljene. Polagoma so jih izpopolnjevali in začeli izdelovati tudi velike možnarje za večje kroglice. Prvi top ali kanon (okoli leta 1415) gotovo ni nesel dalje kot 300 korakov. Ob času tridesetletne vojske (1618 do 1648) so pa že streljali na daljavo 600 do 800 korakov.

Na mesto nekdanjih strelcev so postavili pehoto, oboroženo s puškami. Tudi topničarje so polagoma oboroževali. Sčasoma so se učinki novega strelnega orožja pokazali za dobro sredstvo, postreliti tudi viteze, okovane v železne oklepe. Ti železni konjiki so se vedno bolj odevali v oklepe in postali sčasoma tako zelo neokretni in nerodni, da niso več dosegali svojega namena. V vojskah, kjer se gre za hitrost, ni bilo mogoče s temi jahači ničesar začeti. Ako je prišla taka četa železnih vitezov na kaka mehka tla, so se jeli konji kar pogrezati in vsa četa je popadala pod streli sovražnikovimi, ker se ni mogla niti gani, kaj še braniti. Kakor so prej vitezi odinili lokostrelce in drugo pehoto, tako so se morali sedaj sami umakniti pred urnejšimi novimi strelci. Na površje je zopet došla pehota s puškami in topovi, kateri so pridejali še lahko oboroženo hitro konjico.

Vzdrževanje te vojske so prevzeli stavovi, zastopani v deželnih zbora. Vsaka dežela je morala postaviti toliko in toliko sto mož, oboroženih in preskrbljenih z vsem potrebnim živežem. Takratne vojske so bile večinoma majhne. Redko je vsa država spravila na noge več kot 40.000 mož. Časih so se pa deželni zbori upirali vojaškim bremenom in tedaj je cesar, ako se je čutil dovolj močnega, kar sam zapovedal, da mora biti ob tem in tem času pripravljenih gotovo število vojakov.

V turških vojskah so tvorile Kranjska, Koroška in Štajerska nekako posebno vojaško pokrajino, ki je morala skrbeti za brambo Avstrije proti nevernikom. Posameznim oddelkom so načelovali višji deželni graščaki, kakor pri nas na Kranjskem Turjaški in Turni. Cete

so bile sestavljene večinoma iz najemnikov. Naiveč je bilo strelcev, nekaj pa konjikov. Vsaka dežela je imela svojo deželno orožarno. Vojaki so dobivali svojo mezdo, deloma kot najeti, deloma kot prostovoljci.

Vedne vojske so že itak preobložene državne in deželne stanove še bolj obremenile. Visoka gospoda je začela valiti stroške na kmete in meščane, ti pa niso zmogli vsega in vojaštvo je pešalo. Marija Terezija se je zavzela za izboljšanje vojaških razmer in obdavčila tudi najvišjo gospodo, da ji je bilo mogoče dobiti potrebni denar za predrugačenje armade. Tudi je ustanovila osrednjo vojaško oblast, ki so ji bili podvrženi vsi vojaški posli. Reorganizirala je generetni štab, kateremu sta načelovala slavna generala Laudon in Daun.

Tudi njeni nasledniki so veliko storili za pomnožitev armade in izboljšanje orožja. Topove in možnarje je po svoje uredil naš slovenski rojak baron Jurij Vega iz Moravč. Dosegel je, da so topovi streljali skoro še enkrat tako daleč kot poprej.

Vedne vojske, zlasti v Napoleonovih časih (od leta 1804—1815), so zahtevale vedno več mož za vojaško službo. Ker ni bila še upeljana splošna vojaška dolžnost, so morali fantje takorekoč »loviti« in vtikati v soldaške sukne. Z velikim trudom se je moglo postaviti v naši monarhiji 120.000 mož na noge.

Popolnoma na novo stališče so pa postavili vojaštvo leta 1848. Tedaj se je vpeljala splošna vojaška dolžnost, od katere si se pa še vedno lahko odkupil. Šele pozneje so to določilo splošne dolžnosti dosledno izpeljali. Sedaj ima le vojno ministrstvo upravo v rokah in ni več onih malenkostnih preprirov, ki so svoje dni našo državo tako oškodovali. Mi se držimo gesla, da je za ohranitev miru vojaštvo potrebno, pač pa se mora ono ravnati po ljudstvu in tudi čutiti z ljudstvom.

Političen pregled.

JUGOSLOVANSKI MINISTER

hodi skozi časopise. Vprašanje je, ali naj bo Hrvat ali Slovenec, član »Jugoslovanskega kluba« ali Slovenske Ljudske Stranke. Časopise mnogo ugiblje, več pa za enkrat še nič. Nemška »Reichspost« pravi, da je mnogo politikov, ki se poganjajo za to čast. »Neue Freie Presse« je za lvečeviča kot jugoslovanskega ministra-rojaka. Če bi pa vlada morala od tega odstopiti, pravi, da bi bil Povše poljedelski minister. — Liberalni nemški agrarni krogi se pa na vso moč trudijo, da bi spravili na sedež grofa Auersperga. Tudi imenovanje krščanskega socialca za naučnega ministra hočejo preprečiti.

PREOSNOVA MINISTRSTVA.

Blizu je čas, ko bodo prišle v ministrstvo nove moči. Vprašanje je, kake cilje bodo ti močje zasledovali. Nemški in češki kmečki poslanci zahtevajo, da pridejo v naučeno ministrstvo močje, ki bodo gledali na kmečke koristi. Imenujeta se nemški agrarec Peška in češki agrarec Prašek. »Neue Freie Presse« pravi, da hočejo krščanski socialci spraviti v ministrstvo dvornega svetnika Gessmanna in sicer za naučnega ministra. To seveda temu židovskemu listu ni prav nič všeč; zato zatrjuje, da bi to imenovanje vzbudilo tak odpor, ki utegne staviti v nevarnost delavnost parlamenta. — Gotovega se o preosnovi ministrstva ne vé še nič, tudi to ne, kdaj se izvrši.

O POTREBI SKUPNEGA ČEŠKEGA KLUBA

so prišli tudi ljudje, ki so bili prej najgorečnejši njegovi zagovorniki, do drugih nazorov. Izučila jih je skušnja. Dr. Kramaf v več člankih obravnava to vprašanje. »Zveza čeških klubov« ima to napako, da v njej vsakdo lahko dela kar hoče. Tu so zbrani ljudje tako različnih nazorov, da skoro ni mogoče najti točke, kjer bi bili edini. Zato po mnenju Kramafev več koristi češki stvarj manjša, a enotna stranka, o kateri se vé, kaj hoče, ali pojde z vlado ali proti vladi, kakor množestvelna Zveza, v kateri dela vsak, kar hoče.

ČEŠKI DEŽELNI ZBOR

bo sklican 16. septembra. Nemška agrarna stranka je sklenila, da ne bo nasprotovala volivnoreformnemu načrtu, če bi se predložil. Nemška agrarna stranka bo nasprotno to prilčnost porabila, da izjavi, kako je potrebno varovati pri volivni reformi nemško posest.

NIŽJEAVSTRIJSKA VOLIVNA REFORMA ZA DEŽELNI ZBOR.

Nižjeavstrijski deželni odbornik dr. Gessmann je predložil volivno reformo za nižjeavstrijski deželni zbor. V uvodu se označuje stališče vlade, ki je nasprotna volivni reformi na podlagi splošne in enake volivne pravice. Predlog je ta: Število poslancev se zniža od 78 na 62, 21 mandatov dobi Dunaj, 16 ostala mesta, 25 dežela. S to volivno reformo je združena tudi reforma poslovnika, po katerem se lahko poslanca, ki se pregreši proti redu, izključi od ene, dveh ali treh sej.

NAGODBA.

Poročali smo že, da avstrijska vlada zahteva, da se ob enem z nagodbo reši tudi francsko in kvotno vprašanje. Avstrijska vlada je namreč mnenja, da je donesek Ogrske k skupnim izdatkom preizek in da ga treba na ta ali oni način povečati. Avstrijska vlada v očigled odporu, ki bi izbruhnil na Ogrskem, ako se zahteva povišanje kvote, premišluje, kako bi se kvota na indirektn način zvišala. Tudi bi bilo treba določiti, do kdaj in pod katerimi pogoji naj bi bila banka skupna. Avstrija to zahteva, Ogrska se trdovratno upira.

Nagodbena pogajanja se bodo vršila na Dunaju. Čas je še nedoločen. Iz Budimpešte se poroča, da se podajo Wekerle, Košut in Dakanyi 10. t. m. na Dunaj. »Budapesti Hirap« poroča, da so zdaj izključno višji oziroma (na cesarja) merodajni za sklep nagodbe in da vse odvisi od avstrijskega kabineta.

HRVAŠKI BAN ODSTOPI?

Splošno se sodi, da bo ban Rakodczay odstopil in da se bo pod patronatom nadvojvode Franca Ferdinanda, ki si pri cesarju dobiva vedno več vpliva, imenoval novi ban, ki ne bo popolnoma všeč ogrskim Košutovcem.

MAKEDONSKÉ BANDE.

Oficielna statistika javlja, da se je pretekli mesec vršilo devet bojev z bolgarskimi makedonskimi četami, v katerih je bilo ubitih 143 Bolgarov, štiri boji pa z grškimi bandami, ki so izgubile vsega 45 mož. — Ta mesec imamo zaznamovati zopet nove boje. Pri Rakhah v monastirskem okraju se je vršil spopad med turškimi vojaki in bolgarsko četo. Vojaki so ustrelili 17 Bolgarov, ostale pa zasledujejo. — Na planini Nikodimu so se pa spoprijele srbške čete s četami bolgarske vojske. Na planini Nebrengova je pa turška vojska naskočila srbško četo vojvode Josifa. Boj je bil hud in je trajal cel dan; naposled so se Srbi umaknili z malimi izgubami.

Poročali smo že, da hoče turška vlada odstaviti v Makedoniji več škofov, češ, da podpirajo grške bande. Carigrajski patriarh Joahim III. je proti takemu postopanju turške vlade ugovarjal, slednjič pa je odstopil. Svoj odstop je naznanil poslanikom vseh velevalosti in se pritožil pri njih, da ravna turška vlada z grškimi škofi kakor z ujetniki ter ne spoštuje niti cerkva.

MAŽARI IN DALMACIJA.

Mažarom, »največjim prijateljem Jugoslovčanov in najodkritosrčnejšim zaveznikom Hrvatov«, se je zahotelo sedaj tudi po Dalmaciji. Dr. Havas, tajnik mažarskega trgovskega muzeja, si je sam ogledal Dalmacijo, in sedaj pridiguje okoli, kako velikansko korist bi imela Dalmacija od tega, če bi se z Ogrsko združila. Obljubljuje jim železnico, obljubljuje silne dobičke od tega, če bi šlo mažarsko blago skozi njih deželo — — pozabi pa povedati, da se gre Mažarjem edino za to, spraviti Dalmacijo v tako ali podobno razmerje, kot je Hrvaška.

SESTANKI.

V dobi sestankov smo. Skoro vsak teden se čita, ta in ta kralj se sestane, ta minister obišče onega itd. Sedaj se zopet govori, da se vršijo pogajanja, kako bi se omogočil sestanek med nemškimi cesarjem in predsednikom francoske republike.

Kralj Edvard angleški je pa sprejel v avdijenci ruskega ministra za zunanje zadeve Izvoljskega. Potem se je pa dalj časa posvetoval z angleškim poslanikom Goschen. Prihodnje leto pa bi rad kralj Edvard obiskal Prago. Praški mestni svet ga je uradno povabil na jubilejno razstavo, ki se vrši drugo leto v Pragi.

TRETJA DUMA NA RUSKEM.

Ruska se zelo trudi, da bi se volitve v III. dumo ugodno izvršile. Volivni imeniki so skoro v vseh kraljih že izgotovljeni in objavljeni. Število volivcev pa bo to pot manjše, kot pri prejšnjih volitvah. Vzrok temu je deloma novi volivni zakon, deloma se je pa ljudstvo večnih volitev že naveličalo.

Velike preglavice dela vladi tudi duhovščina, ki ima pri ljudstvu ponekod velik vpliv in tudi večino v nekaterih gubernijah. Nižja duhovščina pa je že zelo radikalna in protivladna.

ANGLEŠKO-RUSKA POGODBA.

Dne 31. pr. m. sta ruski minister za zunanje zadeve Izvoljsky in angleški poslanik podpisala angleško-rusko pogodbo. Besedilo še ni objavljeno, ali ima že zdaj to smolo, da glasilom vladajoče liberalne stranke ne ugaja. Pravi namreč, da se taka demokratska država, kakor je Anglija, ne more vezati z avtokraško Rusijo. Drugi menijo, da bo ta pogodba močan jez proti Nemčiji. In res nemška javnost te pogodbe ne sprejema s posebno navdušenostjo.

FRANCOSKA.

Dne 15. t. m. bo zborovala v Parizu krščansko-demokratska organizacija Sillon (brazda), ki je med francosko mladino zelo razširjena. Vendar pa ta organizacija nima prihodnosti, ker zameta politično delovanje katoličanov. Star greh Francozov, ki je tudi največ zakrivil, da je prišlo s francosko cerkvijo tako daleč! Škof amienski je svojim duhovnikom prepovedal udeležiti se shoda sillonistov.

Razmere v francoski mornarici izkušajo izboljšati mornariški minister Thomson. Pa ne gre lahko, ker je prejšnji minister Pelletan mornarico preveč zanemaril. Kakor drugod, je tudi v mornariški upravi precej gnilobe. V

Franciji n. pr. stane nova 18.000 tonska ladja nad 50 milijonov frankov, dočim stanejo velikanske angleške 20.000 tonske ladje samo 40 milijonov frankov.

NEMIRI V MAROKO.

Vrhovni poveljnik Francozov pred Kasablanko je general Drude. On je kot nalašč za poveljnika v kaki naselbini. Star je 54 let in je celo življenje preživel pri afriških polkih. V mnogih vojskah se je že bojeval in bil tudi ranjen. Zlasti se je odlikoval v bitkah proti boksarjem na Kitajskem. Je precej krut; njegovji vojak-domaćini so jako hrabri in izvrstni borilci. Ta mož ima torej nalogo, napraviti v Maroku red n mir.

Pred Kasablanko se je vnovič vršil boj. Francozi so prepodili maroške rodove iz Tadderta in Mzaba. Francoski križarki Gloire in Queydon ste se boja udeležili in oddali 60 topniških streljav. Okoli mesta so še vedno maroške čete. Njihov tabor se nahaja 12 kilometrov od Kasablanske v Taddertu. Francozi delajo sedaj z veliko vnemo. Kmalu bodo namreč jeli na morju razsajati viharji in francoske križarke ne bodo mogle nič pomagati armadi na suhem, ker se bodo morale usidراتi na visokem morju. General Drude je nameraval vsled tega kolikor mogoče kmalu pregnati Maročane iz Tadderta. Francoski vojaki so že trčili skupaj z 200 možno močno predstražo tadderskega tabora. Maročani so v boju padlo nebroj, na francoski strani je 8 ustreljenih, 17 ranjenih. Maročani so nato Taddert zapustili.

Medtem se plete dalje prepir med starim sultanom Abd el Asis in nanovo proglašanim Muley Hafidom. Abd el Asis in njegovi duhovniki so proglasili Muley Hafida za upornika, slednji pa je izdal izjavo, kjer označuje Francoze za upornike.

Maročani pred Kasablanko (dva rodova) sta 2. t. m. pripravljala skupni napad na mesto. Sovražnik je Francoze, ki so se dali zvabiti kakih 6 kilometrov od mesta, obkolil, kar je imelo za posledico, da so se Francozi jeli umikati. Boj, ki je trajal štiri ure, je ponehal šele, ko so bili vsi Francozi v taboru. Maročani so se bili jako hrabro, Francozi so pri umikanju napravili karé (četvorko), ki jih Maročani niso mogli zlomiti, ker so jih preveč obdelavali francoski topovi.

Klemensó in vojni minister nameravata poslati generalu Drude ojačenj, dasi general doslej še ni zahteval novih čet. V Kasablanko doidejo v kratkem tudi vojaški balonski oddelki.

Listek. Ranoque.

Spisal P. Luis Coloma.
(Konec.)

V.

Poleg krasne stolne cerkve v Z... stoji mala kapelica. Njene lesene duri so navadno zaprte. Le enkrat sem jih videl odprte, pogledal sem v kapelico in mrzlični trepet mi je pretresel telo. Kajti to, kar sem videl, je bilo nekaj velikega in globokega.

Na črnem oltarju je gorelo šest sveč iz rumenega voska. Za njimi je stala velika, temna slika, ki je upodabljala Odrešenika sveta na poti na Kalvarijo.

Jezus Nazareneec je nosil križ na ramah. Oblečen ni bil v tuniko, ampak v suknjo, ki je bila do pičice podobna onim suknjam, katere so nosili obsojenci, ki so stopali pod vislice. Sliko so zato nazivali »Kristus obsojencev«, in

bila je stara navada, da so se obsojenci na poti v smrt tukaj pomudili in molili apostolsko vero...

O mogočni veličini, o pravi pobožnosti, o veliki tolažilni moči priča ta zamisel, ki jo je usmiljenje podalo sveti materi Cerkvi. To blede, s krvjo oblit in omadeževano obličje Gospodovo me nehoti spominja one veličastne, strašne podobe Sodnika živih in mrtvih, katero nam je opisal sv. Janez: Njegovo obličje se je bliščalo kakor svetlo solnce; njegove noge so bile kakor ruda, ki žari v peči, in oči njegove kakor dva ognjena plamena; iz njegovih ust je sikal oster, dvorezen meč, v desnici je držal sedem zvezd in v levici knjigo s sedmimi pečati, in z njegovih ustnic je lil studenece luči...

In to preteče, mogočno veličanstvo, ta Bog, ki sodi tukaj sodnike in celo na zvezdah nebesnih najde madeže, on sleče obleko moči in veličanstva in se ogrne s suknjo obsojencev. Ponižno se približa obsojencu, roparju, izmečku človeštva, da bi mu bil v sramoti in zaničevanju enak, da bi opral njegovo krivdo s svojo nedolžnostjo, da bi mu kot brat izrekel upolne besede: Pojdi mirno v smrt, saj sem te jaz rešil s svojo krvjo!...

O kako veliko je usmiljenje božje, kako velika nehvaležnost sveta! Nehvaležni človek vidi in sliši to veličino, pa je ne občuti in ne razume. On gre mirno in se ne zgrudi od bolečine in ljubezni premagan na tla, da bi v upanju in sreči molil:

Spomni se, o Jezus mili,
da so zame te umorili!

• • •

Vrata one kapelice so bile zopet enkrat odprta; oltar je bil pregrnjen s črnim pregrinjalom, in sveče so gorele na njem. Spredaj proti cesti pa je bila na stopnjicah, ki so peljale v stolnico, postavljena črna zagrnjena miza. Na njej je stal krožnik s par novčiči, zraven sta sedela dva duhovnika in en svetni gospod. Zdaj pa zdaj je udaril eden izmed duhovnikov ob krožnik in je klical s svečanim glasom:

»Za dušno izveličanje obsojencev!«

Precejšnja množica ljudi se je prerivala semintja pred cerkvijo; najbolj so se drenali pred malo kapelico. Vsi so čakali prihoda zločincev s tisto mrzlično napetostjo in tistim divjim poželjenjem, ki priča, da globoko v srcu človeka spava — zver in da v življenju nobena stvar ne vzbuja tolike radovednosti kakor — prizor smrti.

Ura v stolnici je udarila enajst, in takoj nato je bilo po vseh zvonikih v mestu ravno toliko. Deset minut pozneje je zopet zazvenelo enajst udarcev, enajst počasnih, votlih, strašnih udarcev, ki so zveneli tako, kakor bi smrt na kosa trkala na vrata večnosti.

Te udarce je udarjala ura na sodnem dvoru, ki je naznanjala zadnjo uro obsojencev in je moral vedno ostajati deset minut za pravim časom.

Deset minut! Deset minut je podarjenih njim, ki so obsojeni na smrt. Zdi se, kakor zasmehovanje ta beraška, zadnja miloščina. Toda teh deset minut je včasih jako dragocenih; nespokorna duša se še more obrniti k svojemu Bogu!

Vedno bolj so se množice drenjale proti kapeli Kristusovi. Žalostna procesija je prihajala od ječe sem: spredaj oddelek kavalarije s jčkajočo muziko, nato stric Canijo med dvema duhovnikoma. Črna suknja obsojenca — strica Canijo — je bila čezinčez pokrita z blatom in prahom. Kajti dvakrat se je obsojenec vrgel na tla in se je valjal po cesti. Njegova brezmejna jeza se ni poglela niti za trenotek, odkar je Cachana priznala skupni zločin in sta bila oba obsojena na smrt.

Tedaj ko je sodnik prebral obsodbo in je po navadi vprašal, če ima obsojenec do njega kako željo, ki bi mu jo mogel uslišati, tedaj je zakričal stric Canijo s penami okrog ustnic in z divje bliščečimi očmi:

»Kaj si jaz še želim? ... Cachani bi rad razmesaril obraz! ... Nož bi ji porinil v srce! ... To si še želim in ničesar več! ...«

Z divjo močjo je slišal zdrobiti verige; tulil je obupno, da ga niso mogli pomiriti.

Ko je prišla procesija pred Kristusa obsojencev, tedaj sta duhovnika zadnjič poskusila, da bi obudila kes v duši zločinčevi. Ali bilo je zastonj. Canijo je divje bil okrog sebe; enega izmed duhovnikov je pobil na tla. Medtem je tulil z uprav peklenskimi glasom.

Za stricem Canijo je prihajala njega zločinska tovarišica Cachana. Peljali so jo na vozu. Na slami je ležala stegnjena kakor bi bila mrtva. Podobna je bila bolj živali kakor človeku. Na njeni levici je sedel Ranoque; hrabri mladenič jo je objemal z obema rokama in ji je pri tem šepetal neprestano tolažilne besede v uho. Na desnici je sedel duhovnik, ki jo je spovedal. Sveti križ je držal pred njenim obličjem.

Strašno počasi se je pomikal voz med množico.

Gledalce je ta strašni prizor ganil do solz. Vsi so občudovali in pomilovali hrabrega sina matere-zločinke.

Konečno se je ustavil voz pred Kristusovo podobo. Ranoque in duhovnik sta prišla Cachano mehko za roke, da bi ji pomagala na kolena.

»Molite apostolsko vero, mati!« je prosil goreče Ranoque.

Toda Cachana je gledala svojega sina s topimi očmi in je pričela jokati ... Nesrečnica ni znala moliti apostolske vere! ...

Ranoque je molil glasno naprej in Cachana je s težavo ponavljala besedi. Jok je spremljal vsak njen glas.

Ko je zmolila apostolsko vero, jo je blagoslovil duhovnik pred oltarjem v kapelici, nato se je pridružil obsojenki, da bi ob smrtni uri stal ob njej.

Sredi trga so se dvigale vislice, čisto na prostem, gole in strašne. Še strašnejši je bil obraz rabeljev.

Ko je videla Cachana strašno zgradbo pred seboj, so osteklenele njene oči, podaljšale so se blede poteze na obrazu in zaškrpali so ji zobje in smrtni bojazni. Skrila se je v zadnji kot voza in je ječala.

Ranoque je stopil k materi in jo je pritiskal dolgo na svoje srce. Pokazal je na vislice in je rekel:

»Poglejte, mati, vaša gora Kalvarija!«

S svojimi rokami jo je podpiral in s pomočjo duhovnikovo peljal pod vislice — — —

VI.

Ranoque se je vrnil v spremstvu duhovnika, ki je pomagal materi na zadnji poti, proti onemu kraju, kjer ga je pričakovala Consolation. Ponudil je ob slovesu štiri goldinarje duhovniku, da bi bral svete maše za ubogo mater. Duhovnik ni hotel denarja; ginjen je bil do solz in obljubil je, da bo bral zastonj toliko svetih maš za mater, kolikor bo hotel njen dobri sin.

Ko sta bila Ranoque in Consolation sama, nista izpregovorila niti besedice. Mladenič se je utrujen zgrudil na ubožno posteljo, ki je stala v sobi, in ona je sedla k njegovim nogam in je molila rožni venec ...

Čast tebi, pobožna Consolation!
Čast tebi, junaški mladenič!

Razgled po domovini.

Shod framonov v Pragi se je vršil v nedeljo 8. t. m. Na ta shod, na katerem so se sešli najhujši brezverci, anarhisti in drugi prekucni raznih držav, je prav marljivo vabilo tudi Hribarjevo glasilo »Slovenski Narod«. Ko bi slučajno ne sedel župan Hribar na Dunaju med hrvaškimi in istrskimi duhovniki, bi se ga bil brezdvomno osebno udeležil. Iz previdnosti je pa najbrže samo pozdravil shod. Kaki ljudje so bili na tem shodu zbrani, se vidi odtod, da je celo jud Šimen Pollak v Pragi v svojem časopisu svaril Jude, naj se ga ne udeleže. On piše: »Na tem shodu se bodo zbrali smrtni sovražniki vsake vere, v prvi vrsti seveda katoliške. To pričajo osebe, ki bodo imele prvo besedo na shodu. Poleg teh bo na shodu govorilo veliko nevernih Judov, ki so že davno zašli v poganstvo. Zato svetujem, da naj se nikdo izmed poštenih Judov ne udeleži tega shoda.« Tako jud Šimen Pollak. Lahko si mislimo, kakšen je bil ta shod, ako so že Judje, ki so znani kot najhujši nasprotniki krščanstva, svarili pred njim. In na ta shod je vabil Slovence umazani »Slov. Narod«. Na ta shod je bil šel Hribarjev prijatelj Aškerc, študent Lotrič iz Železnikov in še nekaj drugih brezverskih študentov. Lepa družba!

Čenjene dopisnike prosimo, naj nam poročajo vestno o vseh važnih dogodkih po posameznih krajih. Čim več dopisov, tem zanimivejši bo list in tem bolj se bo razširil. Bodi naše najvažnejše socialno delo kolikor mogoče mnogo dobrega berila spraviti med ljudstvo, nasprotno pa izbaciti povsod umazano liberalno in socialistično časopisje.

Pri občinskih volitvah v Kostanjevci so zmagali tudi to pot liberalci. Da so mogli zmagati tudi v III. razredu, pripomogla je pijača, katero je dobil vsak volivec, ki je volil z nesramno liberalno stranko, brezplačno kolikor je hotel. Čudimo se nekaterim možem, da gredo za par kozarcev slabega vina prodat svoje prepričanje in da glasujejo za brezversko liberalno stranko, katero so že vsi pametni možje skoro po celem Kranjskem vrgli na gnoj. Pri teh volitvah je bilo toliko nepostavnosti, da jih mora ovreči deželna vlada. — Domačini iz Kostanjevce so se v III. raz-

redu še dosti dobro držali, k liberalni zmagi so pripomogli zapeljani volivci iz sosednjih župnij, katere so pripeljali na voze. Gotovo se že marsikdo kesa nepremišljenih korakov, ki jih je storil za liberalce. V naših časih je naravnost pregrešno podpirati liberalno stranko, ki je najstrupenejša nasprotnica Cerkve in vernega kmečkega ljudstva.

Umrli je v četrtek 5. t. m. velečastiti gospod Frančišek Sal. Grivec, zlatomašnik v Lahovičah v 82. letu svoje starosti. Z veliko potrpežljivostjo je prenašal hude bolečine svoje bolezni, ki je trajala nad dve leti. Povsod, kjer so ga poznali, posebno v Leskovcu, kjer je služboval 26 let (do l. 1893) in v Lahovičah, kjer je preživel svoja zadnja leta, ga bodo gotovo ohranili v najblažjem spominu. Naj počiva v miru! — Pogreb je bil v soboto ob pol 10. uri dopoldne.

Rojenih je bilo v drugem četrtletju na Kranjskem 4134, umrlo pa jih je 3088, za jetiko 590.

Državno podporo v znesku 4000 K je dovolilo poljedelsko ministrstvo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani za pokončevanje trtnih škodljivcev izvzemši trtno uš.

Ij Prememba posesti. Tovarno kavinih surogatov in kanditov tvrdke: »A Tschinkelnazet« na Dunajski cesti št. 33, sta te dni kupila za 240.000 kron gospoda Anton Krisper in Avgust Tomažič, kjer nameravata napraviti veliko založno skladišče.

Umrli je v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 8 gosp. Feliks Šašelj, dvorni svetnik.

Semenj v Ljubljani. Dne 4. t. m. je bilo na tedenski sejm prignanih 262 konj in volov, 105 krav in telet, skupaj 367 glav. Kupčija je bila pri goveji živini kakor tudi pri konjih srednja, ker je prišlo vsled slabega vremena le malo kupcev.

Delo francoskih framonov. Znano je, da so francoski framonji popolnoma oropali katoliško cerkev in duhovnikom odvzeli vsako plačo. Zato se nahajajo po mnogih krajih duhovniki v veliki stiski. Da ne bi trpeli prevelike lakote, zato so se mnogi izmed njih poprijeli raznega rokodelstva. Več duhovnikov se peča s tičorejo n. pr. župnik Lot iz

Castelno-Bretenouse, drugi s perutninarstvom. Župnik Labuogarde je postal sladšičar. Veliko duhovnov se je oprijelo navadnega poljskega dela. Župnik La Ponnice je strugar, oni iz Arendona dela vozna kolesa in šivalne stroje, župnik iz Maurages je ključavničar, iz Seriere na Korziki podobar. Sedem duhovnikov je urarjev. Župnik iz La Cadiere je krojač, iz Negrona tapetnik. Mnogo se jih peča s slikarstvom in fotografiranjem. Take so razmere na Francoskem, kjer vladajo možje, podobni našim liberalcem in socialnim demokratom. »Slov. Narod« te razmere hvali in jih želi tudi v Avstriji.

Na c. kr. II. državni gimnaziji se prične šolsko leto 1907/08 šele prvi ali drugi teden meseca oktobra, ker so se vsled mizarske stavke zakasnila stavbinska dela v novem šolskem poslopju. Kdaj se bo vpisovalo in kdaj se bodo vršile vzprejemne, ponavljalne in dodatne izkušnje, objavimo pozneje.

Nesramno blad časopis liberalcev »Slov. Narod« božjepotnike, ki so od vseh slovenskih krajev prihiteli v nedeljo, 1. septembra, na Brezje h kronanju podobe Matere božje. Naganja jih s tercijami in tercialkami, norčuje se iz božje poti, sramoti frančiškane, duhovnike itd. Sline se mu cede najbolj po denarju, ki je ostal na Brezju. Svetujemo »Narodu«, naj pošlje drugokrat k blagajni svojega urednika Malovrha. Ta bo že znal tako šteti, da bo za Brezje prav malo ostalo.

Oklofutani Malovrhi. »Slovenski Narod« skoro vsak dan napada ljubljanska zdravniška dr. Stojca in dr. Robido. Ti osební napadi se studijo že vsem dostojnim ljudem. V četrtek popoldne je srečal g. dr. Stojc »Narodovega« urednika Miroslava Malovrha v Selenburgovih ulicah. G. dr. Stojc je pokazal Miroslavu Malovrhu popravek na zadnje »Narodove« laži in vprašal, ako hoče popravek dobesedno priobčiti. Malovrh ni storil tega, kar bi storil vsak dostojen človek in ni hotel popraviti krivice. Odgovoril je kratkoma, da popravka ne priobči. Dr. Stojc je vprašal Miroslava Malovrha če morda ne verjame, kar je on, dr. Stojc, zapisal v popravku. Miroslav Malovrh je imel nečuvstvo predrznost, da je odgovoril: »Ne verjamem!« V tem trenutku je dr. Stojc s plo-

skvo roko priložil Miroslavu Malovrhu tako krepko zaušnico, da je oklofutanemu Malovrhu odletel klobuk v bližnjo vežo. Malovrh je takoj čutil položaj in ni niti najmanj poizkusil vrniti. Ponižno je pobral klobuk in potem, kakor delajo vsi natepeni liberalci, prišel kričati po policiji. Oklofutani Malovrh je junaško tekkel po policaja naj dr. Stojca aretirata in peljeta na rotovž. Policaja sta Miroslava Malovrha sumljivo pogledala kot starega znanca in dr. Stojca seve nista aretirala. Mnogoštevilno občinstvo je imelo veliko zabavo, ko je gledalo, kako je Malovrh okoli policajev od bolečin plesal kakor muha v močniku. Malovrh je bil deležen brezplačne nekrvave dr. Stojčeve operacije, po kateri je očitno s svojimi raznovrstnimi osebnimi napadi že več tednov hrepenel. Urednik »Naroda«, Malovrh, je pred nekaj leti napadel na cesti sedanega kranjskega dekana g. A. Kolerja in se s tem napadom očitno hvalil po »Narodu«. Sedaj pa, ko jo je sam pošteno skupil, pa cvili in toži po svojem listu. Človek, ki reprene napada po umazanem »Narodu« pošlene in dostojne ljudi, zasluži še hujših klofut.

Trije shodi. V soboto, dne 31. avgusta zvečer ob pol 9. uri je priredilo katoliško politično društvo za idrijski okraj v Idriji v Dičevci dvorani javen shod, na katerem je poročal o delovanju državnega zbora poslanec Gostinčar, ki je delavcem priporočal tudi edinstvo v boju za zboljšanje plač. O tej stvari so govorili tudi nekateri rudarji. Shod je bil izredno dobro obiskan. Bilo je gotovo nad 250 rudarjev, ki so navdušeni zapustili ob sklepu shoda zborovanje. — V nedeljo, dne 1. septembra je priredilo katoliško politično društvo za idrijski okraj dva shoda in sicer dopoldne jednega na Ledini, drugega pa popoldne na Gorah pri Idriji. Na obeh je poročal poslanec Gostinčar. Zborovalci so bili povsod navdušeni za Slovensko Ljudsko Stranko in bodo ob prvi priliki zopet odločno stali v boju na njeni strani.

Kmečka zveza za ribniški okraj je zborovala pretečeno nedeljo, 1. t. m., v Ponikvah pri Dobrepolah. Shod je bil zelo dobro obiskan. Zanimiv je bil ta shod, ker so nastopali kot govorniki samo vaščani. Predsedoval je shodu kaj spretno tudi vaščan, kmečki mož Andrej Levstik. Govorilo se je o namenu in potrebi Kmečke zveze. Z zanimanjem so sledili udeleženci izvajanjem vaščana gosp. K. Škulja. O koristi knjižnice, s katero se vas po naša, je govoril domačin g. J. Bambič. K besedi so se zelo oglašali še drugi zborovavci. Kaj živahen je bil ta shod. Dokaz, da naše ljudstvo želi poduka.

Vesti o neizgledah pri vojaških vajah izmišljene. Predsednik vojnega odseka naš državnih poslanec Pogačnik je pretekli teden brzojavil vojnemu ministru Schönaichu v Celovec: »Z ozirom na dosedanje naporne vaje in na skrajno neugodno vreme prosim Vašo prevzvišenost, vplivati na to, da se nadaljnji manevri odpovedo, da se preprečijo večje nesreče in bolezni.« — Takoj prihodnji dan, v četrtek, 5. t. m., je že prejel g. poslanec odgovor vojnega ministra. Glasi se: »Pogačnik, Podnart, Vesti o naporih in nesrečah tendence izmišljotine; prosim, da ste glede na skrb za čete popolnoma pomirjeni. Najudanejši Schönaich, feldcajgm.« — To ministrov brzojavko potrjuje tudi uradna preiskava, o kateri se poroča. Preiskava ni bila lahka, ker se vse čete pomikajo dalje. Kar se tiče polka št. 17, je na dan silnega pohoda zbolelo 42 mož, naslednji dan pa je samo 12 bilo bolnih. Umrl ali pa težko oboleva ni nihče. Vsi so bili takozvani »Fussmarode«, povečini rezervisti, ki niso dolge hoje vajeni in ki si nog po predpisih ne umijejo in namažejo, vsled česar se jim napravilo na podplatih žulji, ki pa kmalu

izginejo. Vesti o neizgledah pri polku št. 7 so popolnoma izmišljene. Od 14. voja ni skoro nihče zbolel. Vsi poveljniki imajo strogo povelje za moštvo lepo ravnati, pazi pa naj se posebno pri takozvani »sklepni situaciji«, ko je treba, da stopijo čete v boj spočite in sveže. Pri 2. voju so vse vesti izmišljene. Pri domobranskem polku št. 14 so kaznovali zgolj enega moža, ki se je neupravičeno večkrat javil za bolnega. Drugega takega slučaja ni bilo. — Mi se tega resnično veselimo. Nismo se motili, ko smo nekatere vesti označili za skrajno neverjetne. Ker pa so te vesti pohajale vse iz judovske »Neue Freie Presse« in »Wiener Allgemeine Zeitung«, je opravičen sum, da sta ta dva lista vesti širila in z njimi javnost ter vse ostalo člaspisje varala s skritim namenom. Kakšen namen je s tem imela »Neue Freie Presse«, ni težko ugeniti, ako se pomisli, da se je ta list zadnji čas kar cedil prijateljstva do nekega državnika sosednjega kraljestva, ki nas je nedavno obiskal. Saj je znano širom sveta, da »Neue Freie Presse« za vsakogar dela, kdor ji uslugo vrne v denariu. S tem odgovorom bodo gotovo pomirjeni mnogi stariši, ki imajo svoje sinove pri vojaških vajah.

Društvo krščansko mislečih učiteljev v Gorici ustanovljeno. Dne 5. septembra se je tu ustanovilo društvo krščansko mislečih učiteljev. Na ustanovni shod je prišlo vse tukajšnje liberalno učiteljsko z namenom, shod motiti. Ko so vsled krepkega odpora naših uvideli, da ne morejo nikogar terorizirati, so se odstranili! Predsedoval je shodu nadučitelj Abram, govorili so pa Likar, Ruspia, deželni poslanec Grča, dr. Pavletič, Koec, Švara in državni poslanec Jaklič. Shod se je razvil zelo živahno, navdušenje je bilo veliko, že zdaj je vstopilo v društvo 50 članov.

Postojnski župan, dr. Pikel, je odstopil prejšnji teden. Pričakuje se, da odstopi tudi občinski odbor.

Iz odbora seje ljubljanskega telovadnega odseka. Vsled vedno naraščajočega števila telovadcev je bil odbor primoran ločiti telovadbo članstva od obrtnega naraščaja. Za jesenski in zimski telovadni čas je vspeled telovadnih ur sledeči: ponedeljek: vadiateljski zbor; torek: člani; sredo: obrtni naraščaj; četrtek: člani; petek: starejši gospodje; sobota ženske; nedelja popoldne; obrtni naraščaj. Ta vspeled velja od prihodnjega četrta. Ljubljanski telovadni odsek je sklenil napraviti v svojih prostorih za člane čitalnico. »Čebelica« prične poslovanje prihodnji četrtek. Novi člani se sprejemajo vsak torek in četrtek zvečer v telovadnici. Zglasiti se jim je pri odsekovem tajniku bratu Pucu. Obrtni naraščaj pa se sprejema vsako sredo zvečer in nedeljo popoldne po vadiatelju naraščajske telovadbe br. Porenti.

Deželni odbor goriški je izdal na ministrskega predsednika spomenico, v kateri priporoča vladi, naj se bolj briga za prebivalstvo goriške dežele. Posebno pa priporoča povzdigo živinoreje, trtorije, vodovodje, ceste, sviloreje itd. Vse to moramo iz srca pozdraviti! Zahteva deželni odbor tudi potrditve občinskega reda, ki je bil skienjen svoj čas proti glasovom naših poslancev, in ki bi ilh hud udarec za slovenske občine. Proti temu moramo pa protestirati!

Sola za trafikantije in loteristke. Osredšolo za trafikantije, na katerih bodo poučevali izkušeni prodajalci tobaka.

Občinske volitve v Solkanu se bližajo. Kmetje in obrtniki, na krov, da bo konec sedanjih razmer v občinskem gospodarstvu! Jožef Vuga se strašno peha za Odonu Lenassija. A na dan volitve pokažite, da Solkan je slovenski in zato ne marate Lenassija ter njegovih zagovornikov. Na delo!

Nagla smrt. Na Lokvah je umrl 1. septembra mladenič Štefan Makuc. Prišel je pred

par dnevi s Koroškega domov; v nedeljo je še vstal, sicer nekoliko slab, a zdela se je, da ne hudo; popoldne ga naenkrat obide slabost, zakliče še enkrat: »Oče!« — in mladenič je bil mrtev. Za žalostne starše je tolažljivo le to, da je ta mladenič še 15. avgusta bil na sv. Višarjah. Naj počiva v miru!

Tržaški jud ustrelil fanta. V četrtek, dopoldne je lovil neki tržaški jud okrog Temnice na Krasu. Na takozvanem »Hribu« je bral 15 do 16-letni Rudolf Sulič drenulje. Jud je mislil, da se za grmom pred njim skriva srna ter je streljal in ustrelil fanta, ki je bil takoj mrtev. 24 šiber mu je šlo na levi strani v prsa, ena je ostala v roki, zadet je bil v oddaljenosti 30 korakov. Nesreča se je zgodila od 9. do 10. dopoldne. Pogreb je bil v petek dopoldne. Nesrečni Sulič je služil pri posestniku Cotariju v Temnici. Doma je bil iz Gradišča pri Dornbergu. Nam se zdi, naj bi jud raji ostal doma pri svoji Sari, kakor pa da hodi na lov, če ne zna še ločiti človeka od srne. Pogreb je plačal jud sam.

Sovražnik cerkve na smrtni postelji. V Genovi je ležal na smrtni postelji najhujši liberalni časniki Italije, Jurij Brozi. Bil je voditelj vsega, cerkvi sovražnega gibanja. Pred smrtjo se je pa spravil s cerkvijo, preklical je vse svoje zmote in v oporoki določil, da se to javno razglaša.

Osebnosti. Za veroučitelja na kočevski gimnaziji je imenovan kapiteljski vikar in urednik »Dolenjskih novic«, g. Franc Watzl. — Za župnika v Kamni gorici je imenovan č. g. Šimen Ažman, župnik v Studencu pri Krškem.

Spremembe v frančiškanski provinci. Ljubljana: P. Aleksander Vavpotič, organist; P. Dominik Nabernik, subsidiarij; P. Benvenut Winkler, kaplan. — Sveta gora: P. Marijan Širca, vikarij in P. Krizostom Wester. — Novo mesto: P. Hubert Marovt, P. Pavel Potočnik, učitelja. — Kamnik: P. Ananija Vračko, P. Arhangelj Appei, katehet. — Pazin: P. Sigmond Zega, P. Oto Kocjan. — Nazaret: P. Klement Grampovčan, vikarij, P. Frutno Frank, pomožni učitelj. — Brežice: P. Emerik Landergott, vikarij in magister novincev, P. Fulgencij Prafela, P. Bernard Jamar. — Gorica: P. Adolf Čadež, P. Vincencij Kunstel, lektorja gimnazije, P. Ferdinand Zajec, organist, P. Leonard Kalac. — Maribor: P. Marijofil Holecke, kaplan. — Sv. Trojica: Pater Elekt Hamler, vikarij in kaplan, P. Efreim Feing, P. Krizogon Tischler. — Brezje: P. Hieronim Knoblehar, P. Teofil Zajec. — Za Vič so odločeni: P. Avguštin Campa, superior in župni upravitelj, P. Kajetan Kogej, katehet, P. Teodor Tavčar, kaplan. — V Kajiro kot misijonar: P. Evgen Stanet.

Obrtno-kreditna zadruga v Ljubljani. registrovana zadruga z neomejeno zavezo, je vpisana. Deželna kot trgovska sodnija v Ljubljani je sicer vpis zavrnila, a višje deželno sodišče v Gradcu je priznalo, sestavljenemu od »Zadružne zveze v Ljubljani«, ugodilo in odredilo, da se vpiše »Obrtno-kreditna zadruga v Ljubljani« v zadržni register. Deželno sodišče v Ljubljani je odreklo vpis iz dveh razlogov: Prvi je samo stilističnega pomena, drugi pa načelen. Vpis se je odrekel, ker stoji v pravilih, »da sme obrtno-kreditna zadruga »zadrugam« snovati sirovinska skladišča itd. in jim dajati tudi izposojila. Deželna sodnija pravi na to: »Ne dá se iz tega besedila povzeti, katere zadruga so to, zlasti ne, če morejo biti članice »Obrtno-kreditne zadruge«. Ako se omenjeno dejanje ne omeji samo na zadruga članice, potem bi se tudi tu protizakonito ne povspeševalo gospodarstvo zgolj članov.« Proti temu ozkosrčnemu tolmačenju zakona pa je zavzelo višje deželno sodišče čisto nasprotno stališče, ki odgovarja zadržnemu duhu. Višja inštanca pravi nam-

reč: »Brezdvomno je, da more biti zadruga članica druge zadruge in tudi za Ob. kred. zadrugo ni to po § 4. zadružne pogodbe izključeno, ker govori ta paragraf o osebah sploh in ne le o fizičnih osebah.« Potrjeni namen zadruge se torej glasi: Obrtno-kreditna zadruga v Ljubljani ima namen organizirati obrtni kredit in pospeševati korist svojih udov s tem, da: a) posameznim obrtnikom preskrbi cen esebni, blagovni in inkaso-kredit, sprejema od njih in nečlanov hranilne vloge in vloge v tekočem računu, oskrbi informacije, opomine in inkase ter nudi izdatno brezplačno pravno varstvo; b) zadrugam osnuje surovinska skladišča, prodajalnice, skupne delavnice s strojnimi obratoma in zavode za oddajo delavne sile, ustanavlja nadalje bolniške starostne in invaliditetne blaginice ter nudi zadrugam izposojila v svrhu ustanovitve omejenih osnov končno s tem, da goji uvoz in izvoz.« Obrtno-kreditna zadruga v Ljubljani je gotovo velevažen zavod in pomeni velik napredek za naše obrtništvo. Želimo le, da se te nove zadruge obrtniki trdno oklenejo in jo visoko povzdignejo v korist svojemu stanu! Občni zbor se v kratkem naznani.

Ljubljanski sejm po novi uredbi. C. kr. deželna vlada za Kranjsko je z razpisom z dne 22. julija 1907 dovolila mestni občini ljubljanski v smislu sklepa občinskega sveta z dne 5. julija 1904. leta, da se namesto dosedanjih letnih in živinskih sejmov in letnih sejmov za blago, ki se v bodoče popolnoma opuste, vršijo živinski vsako sredo. Ako je v sredo praznik, pade semenj na delavnik poprej. Na te živinske sejme je dopuščeno prignati naslednja živinska plemena: a) govejo živino in sicer: like, vole, krave, junce, teleta in telice; b) kozle, koze in kozličce; c) ovne, kostrune, ovce in jance; d) prašiče; e) prvo sredo vsakega meseca je dopuščeno poleg navedene živine prignati na trg tudi konje. Dogon, oziroma prodaja negodnih telet kot klavne živine, je prepovedan. Prvi živinski sejem je bil v sredo, dne 4. septembra 1907.

Župni urad šentjakobski se je začasno preselil v hišo Kranjske hranilnice na Sv. Jakoba trd št. 1 (Virantova hiša), I. nadstropje. Kakor je upati, bode prihodnjo zimo novo župnišče že uporabno za duhovščino.

Postojnski Arko in tifus. Pod tem naslovom si je dovolil ata Arko malo šalo, ko je poslal neki popavek v »Slovenca«. Vprašali smo istega pred dnevi, zakaj da je bil naznanjen oblasti, če je bilo resnično pri njem vse v redu!? Ker pa ata nimajo časa, da bi odgovorili ter tudi ne časa, če so vabljeni priti kot deželni poslanec na komisijo radi vodovoda, oziroma se oprostiti, si drznemo mi mesto njega povedati javnosti, da so bili gospod deželni poslanec itd., itd., ata Arko obsojeni pri politični oblasti radi zadnjič naznanjenega in ožigosanega postopanja in kaznovani na 100 K zato, »ker je bilo vse tako lepo v redu!« Gospod ata, ali boste poslali še en popravek?

Solske stavbe. Razširili bodo prihodnjo pomlad ljudsko šolo na Savi in v Mavčicah v dvo-, oziroma trirazrednice, vsled tega tudi poslopji.

Maščevanje iridentovcev. Za veliko slovensko manifestacijo v Trstu so se tržaški iridentovci s pomočjo socialnih demokratov jako zavratno pod okriljem noči maščevali. Bombardirali so zvečer pol ure slovensko društveno krčmo pri Sv. Jakobu. Napad je trajal pol ure. Stekla na krčmi so razbita, zid poškodovan. Trije Slovenci in en politični komisar so ranjeni.

Koroški Slovenci bijejo hud boj za svoj narodni in gospodarski obstanek, in najkrepkejša opora v tem boju jim je tednik »Mir«. Stane na leto štiri krone. Ker je prejšnji urednik Ekar odpuščen in je postala pisava lista

zopet poljudna, priporočamo ga vsem rodoljubom in bralnim društvom v krepko podporo. Pokažimo na ta način tudi dejanski svojo ljubezen do koroških Slovencev!

Z Brezji. Meje slavnostjo kronanja podobne bl. Device Marije 1. septembra je bilo najdenih nekaj denarnic in žepnih ur ter oddanih v zakristijo na Brezjah. Veleč. gg. duhovni pastirji naj blagovolijo oznaniti prihodnjo nedeljo, naj se lastniki prijavijo pri predstojništvu svetišča na Brezjah, pošta Radovljica, ustmeno ali pismeno. Predstojništvo svetišča.

Umrla je na Brezjah dne 3. septembra zvečer lepo prevedena Elizabeta Škrl iz Kleč št. 6 pri Ježici, stara 47 let in je bila že od svojega 16. leta sem boleha.

Ponarejeni bankovci. V Novem mestu in okolici krožijo jako fino ponarejeni bankovci po 20 kron. Težko jih je na prvi pogled ločiti od pravih. Barva je nekoliko temnejša in črte pri podobah so krepkejše. Treba je torej silno pazljiv biti. Bati se je že zdaj velike škode.

Čebelarški shod v Horjulu se je vršil v nedeljo, 1. t. m., v šoli. Udeležba je bila prav povoljna. Predaval je gosp. Ant. Likozar o umnem čebelarstvu in o kupčiji čebel. Odgovarjal je tudi na mnoga mu stavljena vprašanja. Gospod župnik se je predavatelju zahvalil za toli poučno in zanimivo predavanje z željo, da bi se s tem začelo novo življenje med tukajšnjimi čebelarji. Zanimivo je tudi, da se je za shod najbolj zanimal 82-letni starček Matija Pečovnik iz Zaklanca. Čebelarji že 70 let. Čast mu!

Čebelarški shod v Gornjem Tuhinju se vrši v nedeljo, dne 15. septembra, ob 3. uri popoldne v šoli. Predaval bo gosp. Anton Likozar, nadučitelj iz Ljubljane.

Shod čebelarjev v Metliki. »Slovensko osrednje čebesarstvo« priredi v Metliki 8. t. m. ob 9. uri popoldne v šolskih prostorih sestanek čebelarjev. Predaval bode nadučitelj Anton Likozar.

Slovensko šolstvo v Trstu. Slovenska petrazredna ljudska šola v Trstu dobi vzporednico v prvem razredu, v sredini mesta pa se otvori nova slovenska deška in dekliška šola kot podružnica prve. Za enkrat se otvorita prva razreda.

»Prosveta« in priporočilne tablice. Usiljiva liberalna »Prosveta« je založila nekake priporočilne tablice, ki naj bi kazale patentirane narodnosti nekaterih trgovcev. »Prosveta« je bila tista, katere člani so delali najskrajnejšo liberalno politiko na občnem zboru »Družbe sv. Cirila in Metoda«, zato bodo »Prosvetine« priporočilne tablice v izložbenih oknih smatrali naši somišljeniki za nepriporočilna. Reklama od strankarsko-liberalne »Prosvete« je presneto malo priporočilna, zato bomo v kratkem objavili imena vseh trgovcev, ki se poslužujejo »Prosvetinega« priporočila. »Prosveta« je popolnoma liberalno društvo, zato je jasno, da bo to društvo priporočalo samo liberalne trgovine. Naši somišljeniki vedo torej v katere trgovine naj zahajajo. Zopet ponavljamo: Svoji k svojim!

V Ameriko. Dobro izurjeni katoliški organist, Slovenec, dobi službo kot organist in cerkovnik; plača bi bila od začetka 50 dolarjev (240 K), štola pride mesečno na 10 do 15 dolarjev (48 do 72 K), k temu bi se pridobila služba kapelnika za »Slovensko godbo« istotam, končno bi si marljivo glasbenik prislužil še lepo svoto za poduk v igri na klavir, harmonij in gosli. Panudbe naj se naslovijo natančno takole: Rev. L. F. Klopčič, Pastor — Calumet, Mih. Amerika.

Gg. organisti, pozor! Cecilijino društvo za lavantinsko škofijo priredi letos od 23. do 27. septembra v Mariboru (dvorana kat. delav. društva) drugi poučni tečaj za gg. učitelje, organiste, pevovodje in prijatelje cerkvene glas-

be sploh. Pouk bo obsegal harmonijo, modulacijo in kontrapunkt (predava g. K. Bervar); koral, teoretično in praktično, nauk o dirigiranju in pevskih vajah (g. F. Trop); o vežbanju na klavirju in o tematičnem orgljanju, o metodičnem pevskem pouku v šoli (g. H. Družovič); o ljudskem petju v cerkvi ter o cerkvenoglasbenih postavah (g. F. Spindler). Zeleti je, da se oglasi obilo udeležencev. Za brezplačno stanovanje je preskrbljeno. Kdor ima Štraklov obrednik za organiste, naj ga vzame seboj. Vsa nadaljna pojasnila v zadevi tega tečaja daje č. g. Frančišek Trop, stolni kapelnik v Mariboru.

Kontrolni shod domobrancev. Sporazumno z vojnimi ministrstvom je odredilo domobransko ministrstvo, da tudi letos ne bo sicer običajnih kontrolnih shodov. Za rezervne častnike in kadete pa se vrše glavni raporti kakor druga leta.

Italijanski podkonzul v Trstu je bil res 1. t. m. zvečer s kamni napaden, ko se je na avtomobilu vračal iz Opčine po Via Cologna v mesto. Ni pa res, da bi ga bili Slovenci napadli, kakor pravi poslanec Barzilai v svoji interpelaciji na ministra Tittonia, ampak zdi se, da je kamenje metala izvestna tržaška mularija, ki najbrž niti vedela ni, da v avtomobilu sedi podkonzul. Zadnji čas se sploh izvestni krogi zopet bavijo s sistematičnim avstrijsko-italijanskim hujskanjem, gotovo ne v svojo korist.

Strela je ubila v soboto 31. avgusta pop. v Vipolzah posetnika Jasniča, ko je na njivi sejtal deteljo. Ko ga zvečer ni bilo domov, so ga šli iskat in ga našli na njivi ubitega.

Svarilo. C. kr. ministrstvo za notranje zadeve je izvedelo, da se v kratkem namerava po Avstriji živahno prigovarjati k izseljevanju v Maryland v Združenih državah in to zlasti poljedelcem, poljskim delavcem in poslom. Poizvedbe pa so dognale, da v splošnem razmere za izselnike v Marylandu nikakor niso ugodne, kajti državnica slovi daleč na okrog zaradi svojih zapuščenih farm in naselbin. Zemlja je namreč vsled brezvestnega izkoriščanja po večini izsesana in izžeta. Z umetnimi gnojili bi se še lahko dosegli lepi uspehi, posebno s sadjarstvom in pridelovanjem zelenjave, ker se ti pridelki vsled dobrih prometnih zvez in bližine velikih mest prav lahko spravijo v denar. Seveda je treba za taka podjetja primerne delavnice in povrhu obilo dela in truda. Vsled takih razmer je treba skrajne previdnosti, predno se kdo odloči za izselitev v to deželo.

Smrtna kosa. V Krškem je umrl pretekli teden g. Franc Renier, oče mestnega župnika Renier. — V Litiji je umrl 5. t. m. nenadne smrti posestnik in gostilničar Anton Koprivnikar. — Naj v miru počivata!

Novi tajnik »Družbe sv. Cirila in Metoda«. S Koroškega se nam piše: Kmalu po glavni skupščini v Bohinjski Bistrici prišel je Brce tudi na Koroško in se nastanil v neki gostilni v Tolstem vrhu, da bi »opazoval koroške razmere«, češ, da mu bo potem kot novemu tajniku »Družbe sv. Cirila in Metoda« mogoče potegovati se uspešno za koristi obmejnih Slovencev. Ali reči moram? S takimi »opazovalci koroških razmer« je Korošcem slabo pomagano. V neki gostilni je vpričo večjega števila kmetov neusmiljeno udrihal po naših voditeljih gg. Grafenauerju in dr. Brejcu, ki sta mu preveč »klerikalna«, zabavljaj čez svojega škofa, zagovarjal svobodno šolo in rekel, da se prav godi francoskim redovnikom in duhovnikom, da jih preganjajo, čemu pa se »vmešavajo v politiko«; sploh je bilo njegovo obnašanje tako, da bi delalo čast najzagrizenejšemu liberalcu. Menda so mu postala tla tu prevročila ali pa »preklerikalna«, kajti za par dni je hvala Bogu že izginil. Čudom se ljudje tukaj čudijo, da sme tak duhov-

nik, očiten liberalcelec in nasprotnik cerkve, še celebrirati; pri nas na Koroškem bi bil tak Brez popolnoma nemogoč. Svetujemo Brctu, da se nikar ne drzne hoditi na Koroško delat propagando za liberalizem; kajti utegne se mu zgoditi, da dobi od nas tak pouk, da mu nikoli več ne bo dišalo vohati po Koroškem. Naj opazuje rajši sebe, ne pa naše koroške razmere!

V romarski božjepotni cerkvi na Brezjah je bilo letos do pretečenega tedna nad 1700 sv. maš, obhajanih je bilo letos 44.000 vernikov, samo zadnji teden je prejelo sv. obhajilo nad 10.000 romarjev.

Slomškova zveza, to je zveza krščanskih učitelj in učiteljic, je imela v soboto, dne 7. t. m. občini zbor v mali dvorani hotela »Union« v Ljubljani. »Slovenski Narod« je parkrat pozivljaval liberalno učiteljstvo, naj pride ta dan v Ljubljano pomagat krščanskemu učiteljstvu. In prišlo je malo nad 30 liberalcev in liberalcev, ki so se vstopili pred »Union«. Bili so to navadni učiteljski kričači, ki so že kolkortoliko znani bravcem »Domoljuba«. Bil je mogočni Žirovnik iz Št. Vida nad Ljubljano, ki je liberalnim frajelcam bonbončke delil, da bi lažje prenašale nesladke opazke, ki so jih morale slišati od naših mož, ki so prišli na zborovanje. Manjkati niso smeli iz sorške afere znani Grmek, dalje Korbar, Petrič, nekaj drugih mladičev, ki so komaj zapustili šolske klopi na učiteljsku. Izmed učiteljic sta bili najbolj glasni Muc in Širnik. Eden izmed naših somišljenikov je fotografiral vso to liberalno bando, katero bomo prinesli naslikano v našem listu, da bodo bravci spoznali te dične vzgojitelje in vzgojiteljice našega naroda. Kljub temu terorizmu je bila dvorana polna vrlih krščanskih učitelj in učiteljic. Shod so pozdravili deželni odbornik Pcvše, šolski svetnik dr. Detela, dr. Lampe in akademik Puntar. Poročali so na shodu nadučitelj Primožič, Slapšak, Štrukelj, učiteljica Regali in državni poslanec učitelj Jaklič, ki je predsednik »Slomškove zveze« ter profesor Jarc. V imenu goriškega slovenskega učiteljstva je shod pozdravil vrli nadučitelj Likar. Navzoč je bil iz Gorice tudi g. vodja Abram. Shod se je izvršil v najlepšem redu. Brzjavno sta shod pozdravila premil. g. knezoškof dr. Jeglič in štajerski deželni poslanec dr. Jankovič. S tem je zlomljen terorizem liberalnega učiteljstva, ki je bil v resnici že naravnost ostuden. Naj bi se prej ko mogoče zbralo v tej zvezi vse pošteno krščansko učiteljstvo, ki čuti in misli z našim dobrim slovenskim ljudstvom.

Nadvojvoda Evgen se je mudil preteklo nedeljo v Ljubljani. Prišel je od orožnih vaj s Koroškega z avtomobilom. Zglasil se je najprvo v Križankah v samostanu nemškega viškega reda. Tu se je pomudil v prijaznem razgovoru z redovniki nad tri ure. Bil je navzoč pri litanih in se vedel tako spodbudno in zgledno, da bi osramotil marsikaterega gosposkega človeka, ki se ne upa pripogniti svojih kolen pred Najsvetejšim. Nadvojvoda si je ogledal ves na novo predelani samostan in se jako pohvalno izrazil o stavbi.

Pevsko društvo na Proseku je priredilo v nedeljo 8. t. m. veliko narodno veselico, pri kateri je bilo navzočega mnogo občinstva iz raznih krajev. Številno so bili navzoči Tržičani. Iz Ljubljane je bilo navzoče med drugimi tudi odposlanstvo pevskega društva »Ljubljana«.

V **Zagradcu** se je vršil v nedeljo 8. t. m. ustanovni zbor katol. izobraževalnega društva. Poročal je stolni vikar g. Luka Smolnikar iz Ljubljane.

+ **Brezje in »Narod«**. »Slovenski Narod« je zagrozil, da bo začel grozno preiskavo zaradi Brezij. Ozdravljenja M. Pinžgarjeve neče preiskovati, ker to mu ne diši. Samo sramoti in blati, v preiskavo se pa ne spusti. Kaj bo torej

preiskoval? »Slovenski Narod« je na papirju umoril kar tri osebe, in zdaj vpilje: »Zakaj se pri teh žrtvah nedeljskega slavlja na Brezjah ni zgodil čudež, da bi bile namah ozdravele?« Tudi ta čudež se je zgodil, ker kljub krvavemu peresu »Narodovemu« so tudi te osebe vse čile in zdrave. Tendenciozno so nanureč razširili »Narodovci« takoj v nedeljo že strašno novico, da je vse polno mrtvih in ranjenih na Brezjah, in »Narod« je takoj vedel že tudi podrobnosti, seveda, kakor pravi »od verodostojne priče«. Eno Belokranjico, pripoveduje glasilo Hribarjevo, so kar v cerkvi zmečkali, da je kar na mestu umrla. Potem so se pa previrali »kakor živina« in pomečkali do smrti še dva človeka, težko in lahko ranjenih je pa toliko, da jih še »zanesljiva priča« »Narodova« ni mogla prešteti. In nato se Hribarjevo glasilo na satansko grd in nesramen način norčuje, češ, zakaj se ni zgodil namah čudež? »Ali urad za čudeže ni posloval?« Podlo potem zasramuje romarje, kakor človek, ki je vajen imeti opravka le z gnojnico. Seveda se je hitro pojasnilo, da ni nikjer ne mrličev, ne ranjenec. Če bi Hribarjevo glasilo imelo količkaj čuta, da je treba imeti vsaj obzir na čitatelje, bi bilo vsaj svoje mrličje preklicalo, pa ne! V »Narodovem uredništvu« že vedo, da kdor je danes še naročnik »Slovenskega Naroda«, je tak zarukanec, da bo verjel v »Narodove« mrličje, tudi če jih žive vidi pred seboj. Pa kje so ti mrličji? To je vendar moral »Narod« povedati. In izmislil si je: Skrili so jih! Franciskani na Brezjah so mrličje v samostanu poskrili! — In je še zagrozil: Mi bomo že vse preiskali. Misli je, da se bodo zdaj »svobodomiseln« tolpe udrle proti Brezjam in samostan razdejale, kakor delajo framasoni v Italiji. A nihče se ni zganil, vse je mirno, — mrličev pa tudi ni, ne ranjenec nikjer. Vse je zdravo in zadovoljno. — Omenili smo to, da se spozna zopet, kaka banda so naši liberalci. Trideset tisoč ljudi je bilo na Brezjah v nedeljo, in vse te zasramuje »Narod« kot neumno živino. Zapomnite si to, slovenski možje in žene! Taki so liberalci! Vsak naročnik »Slovenskega Naroda« je eden od teh, ki vas pomaga zasramovati in se norčuje iz vaših najsvetejših čutil. O takih ljudeh veste zdaj, kaj naj o njih mislite! Obračunajte z njimi!

Gorenjske novice.

Iz Št. Vida nad Ljubljano.

g **Hranilnica in posojilnica** ima v tekočem letu prometa nekaj nad 370.000 K. Vložilo se je letos 122.370 kron; ako k tem vlogam prištejemo še vplanske, dobimo lepo vsoto 210.000 kron, ki so se vložile v domačo hranilnico. Skupnega prometa v poldrugem letu svojega obstanka ima 600.000 kron, torej nad pol milijona. Posojila daje po 5 in 5 in pol odstotka.

g **Kmečka zveza** tudi pri nas dobiva trdna tla, kar je vse hvale vredno. Najbolj se postavijo posestniki vasi Medno, ker so vsi pristopili kot člani k zvezi. Čast jim!

g **Bencinmotor** kmetijskega društva ima vedno več prijateljev. Celo taki, ki niso člani društva in so v začetku zmajevali z glavo, ga sedaj radi sprejmejo, da jim v malo urah izmlati žito in nareže lepo zalogo rezanice.

g **Slavnost** blagoslovljenja gasilnega doma in orodja v Vižmarjih v nedeljo, 1. septembra, se je lepo izvršila. Le to nam nič kaj ni ugajalo, da se je sprejem gostov napravil med 2. in 3. uro, torej ravno med popoldansko službo božjo. Slavnosti se je udeležilo dvanajst gasilnih društev iz ljubljanske okolice.

g **Iz telovadnega odseka**. Že se je pričela zimska sezona, sezona dela. Tri nedelje po vrsti smo že imeli sestanke, na katerih so bila predavanja z razgovorom. Nastopili so tudi že novi, mladi tamburaši, ki so med burnim odobravanjem tovarišev prvokrat zaigrali par pesmic. Vidi se, da bo v tej sezoni še več življenja med našimi orli. K tem sestankom vabimo vse dobro misleče mladeniče in može. Nihče naj se ne boji, da bo osamljen. Preteklo nedeljo nas je bilo 52. Prihodnjo nedeljo, 15. t. m., se bo nadaljevalo in končalo zanimivo in podučno predavanje o značaju. Začetek sestanka je redno ob 6., konec pa točno ob 8. uri zvečer. Mladeniška »čebelica« bo odslej poslovala vsako nedeljo zvečer pri sestanku. Ustanovila se bo v kratkem lastna mladeniška knjižnica. Določile so se tudi že igre, ki se bodo predstavljale v tej sezoni.

g **Med liberalnimi učitelji**, ki so preteklo soboto v Ljubljani hoteli izzivati in motiti lepo zborovanje vrlih katoliških mislečih učiteljev in učiteljic, sta bila tudi lepa brata Grmek in — Žirovnik, tisti Žirovnik, ki hoče Šenvidce farbati, da ni liberalcelec. Bomo videli, kateri Šenvidci bodo še tako kratkovidni, da bodo hodili k Žirovnikovim roditeljskim sestankom. Blaž Potočnikov čitalnici pa svetujemo, naj ona v zimskem času v veliki dvorani priredi več roditeljskih sestankov za stariše, h katerim sestankom naj povabi za predavanje može, ki niso v službi liberalne svobodne misli, kakor trobentač Žirovnik. Z liberalnimi učitelji nečemo ničesar imeti opraviti!

g **Silši se tudi**, da ta mož z velikimi ustni v šoli otrokom in zlasti obrtnim učencem pripoveduje včasih take stvari, ki spadajo k večjemu v kako liberalno gostilno, ne pa v šolo. Torej pozor, stariši in mojstri!

Iz kamniškega okraja.

g **Na Komen** je bil 4. t. m. za župana izvoljen Anton Pirnat, posestnik in kmetovalec v Nožicah, za svetovalca pa Janez Šarec in Jakob Grašič iz Preserja.

g **Iz moravske okolice**. Letina je pri nas letos primeroma dobra. Pšenica je bogato obrodila, slabši rž in ječmen; proso, koruza, zelje in krompir lepo kaže. Črv je napravil po nekod precej škode, repo izdelavajo gosenice. Krma je bila lepa, le po hribih je suša otavo uničila. Izmed sadja so obrodila jabolka, krušček ni, torej ne bo pijače. Ajda prav lepo cvete, buče imajo izredno pašo. — Kapela žalostne matere božje na Hribih bo blagoslovljena najbrž 6. oktobra na rožnovensko nedeljo. Opozarjamo na današnji sestavek: »Pri Marijini kapelici na Hribcih«!

g **Iz Doba pri Domžalah**. V nedeljo, dne 1. septembra t. l., so se poslovili od nas obče priljubljeni gospod kaplan dr. Alojzij Merhar. Le eno samo leto so žalibog pri nas, pa so si v tem kratkem času pri nas zaslužili toliko zaslug, da jih Dobljani nikdar ne bodo pozabili. Bili so neumorno delavni gospod bodisi v cerkvi, v šoli in v »Katoliškem izobraževalnem društvu«. Da smo se Dobljani vzbudili iz dolgotrajnega spanja in pričeli iti na dan, imamo se predvsem dvema vč. gg. zahvaliti, in to sta dr. Francišek Grivec in dr. Alojzij Merhar. Prvi so izorali ledino v našem društvenem življenju, zadnji so pa v njem z veliko požrtvovalnostjo in velikim uspehom sejali blagodejno seme prave krščanske prosvete. Krepko, neustrašeno so obbijali številne, drzne napade sovražnikov, bodisi v društvu ali izven društva. Vč. gospod dr. Merhar so nam preskrbeli tako krasno društveno zastavo, da jo nam sosednja bratrska društva skoro zavidajo. Stala je 800 K! Ker se pa od društvnikov ni bogve kaj nabralo zanj, znali so si požrtvovalni gospod

Alojzij s svojo ponižnostjo in ljubeznjivostjo pridobiti radodarnih src, nepozabnih mecenov, da so se vsi ostali stroški pokrili, kar jih je še imelo društvo in povrh vsega tega nam še zapustili v društveni blagajni 190 kron gotovine. Ustanovili so nam za vse dobro vneti gospod tudi hranilnico, posojilnico in »čebelico«. Posojilnica je imela že v šestih mesecih čez 20.000 kron prometa. Ustanovili so nam Marijino družbo, ki šteje 128 članov, fantov in deklet. Kot katehet so bili jako priljubljeni pri šolski mladini. Kako radodarni so bili do ubogih šolarjev! Koliko šolskih potrebščin so jim preskrbovali dan za dnevom! Kdor je imel priliko od bližnjega opazovati njih blago, radodarno srce, spoznal je, da ni vedla levica, kaj dela desnica. Vsi bomo pogrešali nepozabnega gospoda, stari in mladi, bodisi v cerkvi kot zelo gorečega, izvrstnega propovednika, v šoli kot zelo priljubljenega kateheta in v društvih neumornega, pogumnega vodnika. Vč. gospod doktor! Vi ste odšli, a dela Vaša so ostala v Dobu! Vi ste odšli, a Vaš duh bo preveval naša srca še mnogo, mnogo let. Dobrotljivi Bog naj Vam poplača stoterno, kar ste nam dobrega storili. On naj Vam dodeli obilen blagoslov na Vašem novem službenem mestu v Sotrem!

Iz raznih krajev Gorenjske.

Bralno društvo v Naklem je priredilo zadnjo nedeljo šaloigro „Lumpacij Vagabund.“ Igralci so vsi svoje vloge mojestersko rešili posebno se je odlikovala zloglasna tropersna detelja. Neka posebnost je bila to pot domača godba na lok in pa kuplet „Nobel se drži,“ katerega je izborno prednašal g. Podgorski.

g Iz Železnikov. Nasledki Devovega koncerta. Pred šestimi tedni je loški adjunkt Deu pripeljal v naš trg svoje pevce. Pred trgovcem je bil zelo slovesen sprejem. Predsednik bralnega društva je pozdravil (v svojem imenu) pred trgovcem, poln navdušenja za napredek trga (vsaj tako je stalo v »Gorenjcu« tam, kjer se začena: zavzela nas je misel, da ga ni pod božjim solncem) loške pevce; dične gospodične (tako stoji v »Gorenjcu«, pa ni res) so pripenjale loškim gospodom šopke. Župan je bil v skrbeh, kako se bode zahvalil za čisti dohodek, ki je bil namenjen za uboge šolarje. Kakor ima pa vsaka odra stvar svoje slabe strani, se je tudi tukaj nekaj čudnega zgodilo. Devovo petje je slabo vplivalo na Železnikarje. Napredni duh, ki so ga loški pevci prinesli v Železnike, je zvečer tako razburil duhove, da je celo dr. Tavčar čez šest tednov moral čast reševati mlademu kavalirju. Jurist, svobodomiselní Lotrič, je bil vtrjetje krščen, postal vdrugo smrkvovec. Železniški župan je pa plačal ostalo podporo za koncert v znesku 100 kron, adjunkt Dev je bil pa priča. To so nasledki tega koncerta, več pa pride pozneje.

g Iz Železnikov. Zadnji čas zaletava se v »Gorenjcu« neka izobražena puhla malenkost v naš občinski odbor in v našega župana. To mlado revše si domišljuje, da bode spodkopalo tla sedanjemu odboru ter na ta način pripravljalo zopet pot bivšemu odboru. No, če bi tudi pri prihodnjih volitvah zasedli stolčke občinskega odbora stari liberalni gospodje, naj se nikar ne domišljajo, da bi jim šlo še kdaj tako, kakor je bilo v prejšnjih časih. Dosti žalostno, če jim morajo taki možiči kaditi. Ker je ta oseba dobro podučena, naj nam vendar pove, koliko je že novi občinski odbor, oziroma župan občino ali občane oškodoval. Resnica je, da je sedajni občinski odbor že nekaj pridobil našim davkoplačevalcem. Vpeljal je koristno občinsko naklado na žganje, pri tej bodo tudi tisti, ki občini napravljajo naj-

več stroškov, to je žganjarji, nekaj plačali. S to naklado pokrili bomo primanjkljaj prejšnjega odbora. Sicer se pa sedajni občinski odbor ne misli prismočiti na občinske stole, ako davkoplačevalcem ne bode odbor ustrezal, bodo že brez dopisnika izvolili nov odbor. — Dopisun se pa dotika tudi izobrazbe našega župana, očita mu, da ni zmožen za župana. Zpomni naj si, da mi ne potrebujemo Bog ve kako izobraženih, pač pa poštenih in dobrih gospodarjev. Navaden mlinar bo ravno tako lahko vodil županstvo, kakor pa izobražen mesar ali fužinar. Mi imamo že zadosti tako izobraženih mož, da bi nam znali samo naklade zvišavati, občinsko premoženje imeli v zapisnikih, v resnici bi ga pa ne bilo, kakor je z Kovaškim vrhom. Stara pesem takih puhlic je, ako kak obrtnik ali kmetovalec zasede za kakim komijsko izobraženim libralcem kako javno mesto, tak, pa tak bo to, tak bo občinski odbornik, župan ali pa poslanec. Mi imamo pač v Železnikih zlasti v počitnicah veliko izobraženih mož, pa ti nam ne bodo ne župani, ne poslanci, mi hočemo odločne moze Slovenske Ljudske Stranke. V Škofji Loki se je zadnjič ustanovil Sokol. Železniški gospodje za berače nimajo denarja, za loškega sokola pa so, kakor se sliši, segli globoko v žep. To so gospodje iz bivšega odbora, Stari odbor nam je razbil lov, pustil mnogo dela, pustil primanjkljaj pri občinskem gospodarstvu, zdaj bi nas pa rad še bil z bičem. Ta bič pa naj si le zapomni dopisnik, bo bil nje same, ki so spravili trg na popolni propad; od 2000 prebivalcev smo prišli pod njih vodstvom na 1000 prebivalcev. To je njih napredek! Ob času kislih kumar so predali »Gorenjca« in »Slov. Naroda« polni dopisov iz Železnikov, naša pošta ima pa redne obiskovalce. Srečne Železnike, ki imajo tako nadebudo inteligenco, kmetje vprašajo navadno: Kaj pa vaši prostozidarji?

g Iz Predoselj. V nedeljo se je vršila odborova seja Sl. D. Z. na Suhi, Načelnik je poročal o ustanovitvi knjižnice in o njenem življenju in delovanju od Velike noči pa do zdaj. Svoje lepo poročilo sklene s klicem na navzoče: Naprej z Bogom za narod! Iz poročila blagajnika posnamemo: Vseh dohodkov je bilo 281 K 39 h, stroškov 110 K 32 h, torej znaša knjižnično premoženje v gotovini 171 K 7 h; od tega je bilo pred veselico v blagajni 43 K 89 h in čisti dobiček od veselice 127 K 18 h. Knjižničar poroča: Knjižnica obsega 214 knjig, ki so vse podarjene. Izposodilo se je 150 knjig, kar je za poletni čas precej. Vsa poročila se odobre. Sestavil se je potem nov odbor, ki sestoji: Predsednik Jak. Basaj, knjižničar Anton Basaj, njega namestnik Janez Arnež, blagajnik Jož. Umnik, tajnik Fr. Zabetav. Nadalje se je sklenilo preurediti ves sestav knjižnice, blagajniku se je naročilo, da vpelje račune po popolnem knjigovodskem načinu; sklenilo se je nadalje napraviti novo in veliko omaro za knjige, potem svoj gledališki oder. Nato je predsednik zaključil sejo. — Dopisnik v prejšnji številki »Domoljuba« ni bil v toliko točen, da je pozabil med naštetimi dekletimi navesti tudi Markovo. — V farni cerkvi je v petek ponoči neznan zlikovec vlomil stranska vrata, odprl tri puščice ter odnesel nekaj denarja, morda okoli 20 kron. Dveh pušic ni mogel odpreti.

g Iz Horjula. Da boste vedeli, dragi bravci »Domoljubovi«, da se trudimo pri nas tudi v času pota in vročine ne le za telesno, ampak tudi za duševno blagostanje in razvedrilo, smo na Mali šmaren priredili veselico ob poludveh popoldne s predstavo »Mlin pod zemljo« ali »zadnji dnevi poganstva v Rimu« v društveni dvorani. Ponavljal se bo 15. septembra s istim vspehom, samo ob tretji uri popoldne. Na Mali šmaren je bilo tudi pri nas prekorišno in podučno predavanje o živinoreji. Prvega sep-

tembra smo pa imeli predavanje o čebelarstvu. Predaval je gosp. Likozar prav poljudno. Čebelarji, ko so se zadnji čas začeli tudi gibati, se mu na tem mestu srčno zahvaljujejo. Skušali bomo osnovati tudi čebelarsko podružnico. — Oglasimo se še v kratkem kako in kaj.

— **Raznoterosti iz Kovorja pri Trzinu.** Dne 1. septembra so naši vrli diletantje priredili veselico s petjem in igro. Igrali so »Zaklad«. Uspeh je bil jako povoljen, vse igralke in igralci so vrlo dobro rešili svoje vloge. Prebitek je namenjen prvemu društvu, ki se bo tu ustanovilo, to bo najbrže prepotrebno gasilno društvo. — Po Kovorju in okolici prodaja gnili liberalizem nek upokojen učitelj Gross. Svetujemo mu, naj le miruje. Ali je morda že pozabil, kaj se mu je pripetilo v bližnjem Seničnem! Naj le sam prebira cunjasti »Slovenski Narod«, saj to berilo je ravno zanj najboljša paša. — Občinskemu odboru bi dali dober nasvet, naj že skoro odpravi nemška napisa: Strasse nach Neumarkt in Weg nach Kreuz. Saj nismo med Nemci, temveč na slovenski zemlji. Posnemajmo vrli moženjski občinski odbor.

g Požar. V noči pred Malim šmarom, od 7. do 8. t. m. je začelo ob dveh polnoči goriti na Zg. Senici, v občini Medvode. Ogenj je pkončal poslopja petim posestnikom. Sumi se, da je zažgal kak zloben človek.

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Sava ob južni železnici. Graščino Lamberg pri Dobrni na Štajerskem je kupil tukajšnji posestnik Brdajs.

d Zagorje. Častno svetinjo za 40-letno zvesto službovanje je dobil gosp. Jožef Kastelic.

d Javorje. Ogled za novo šolsko poslopje se je vršil dne 9. septembra ob 10. uri na licu mesta.

d Lj. ja. Nagle smrti je umrl posestnik in gostilničar g. Anton Koprivnikar. V četrtek opoldne je še zdrav kosil, po kosilu je šel spat na seno, a ob treh so ga že mrtvega našli.

d Višnja gora. Izvoljen je za uda pridobinske komisije za litijski okraj gosp. Anton Perko, tukajšnji trgovec.

d Šmartno. Neusmiljeno kosi mrtvaška kosa ta mesec. Imamo že 6 mrličev. Komaj smo položili v grob Robavsovo gospo, že je šla smrt tja gori v Jablaniške laze po Katarino Zaman, podomače Lekčevko. Gotovo je bila ona najstarejša oseba v fari, stara je bila 91 let. Pomnilo jo vsi starejši gospodje kaplani, ki so tu službovali, ker so jo hodili previdevat. Že 20 let ni namreč zapustila sobe. Bila je velika trpinka, a vdana v voljo božjo. Domači so ji vkljub dolgotrajni bolezni ljubeznjivo stregli, ker to je ena najbolj odločno katoliških hiš. Sedaj naj počiva mirno v Gospodu na šentanskem pokopališču! — Zatem je gori na Libergji svet zapustil France Hribar, poleg Janovega otroka v Šmartnem, v Litijski Anton Koprivnikar in sedaj leži, ko to pišem, na mrtvaškem odru vri mož Havptman iz Jablanice, nekdanji vojščak na avstrijskih bojnih poljih. Spravila ga je v grob v 5. dneh huda pljučnica.

Iz Šmarja pod Ljubljano.

d Treščilo je v zvonik podružnice na Selih. Pri tleh je strela odskočila od strelovodne žice, razrazilala zvonik in šla na koro v cerkev. Pred par leti je v ravno v tem zvoniku ubilo cerkvenika, ko je zvonil med

nevihto. Nekateri ljudje so še vedno tako nesposobni, da silijo cerkvenika med hudo uro dolgo zviniti. Cerkev to izrečno prepoveduje in določuje samo to, naj se ljudje z zvonom opominjajo na molitev, ko se bliža huda ura.

d Predavanje je priredilo na Mali Šmaren naša izobraževalno društvo. Govoril je g. dr. E. Lampe o shodu svobododomislecev v Pragi.

d Odkup kolekture se je za šmarnsko občino mirno izvršil. Vendar bo letos ostalo še pri starem.

d Kronanje na Brezjah ne gre v glavo visokošolcu Lahu. Ako ne bi se javno norčeval iz tega, ne bi ga javno podučevali. Toda, da ne bi koga z navideznimi dokazi potegnili v tisto versko mržnjo, katere se je sam nalezl po svetu, opomnimo sledeče. — Kako se more kronati mrtva podoba in tako častiti, tako Lah namenoma izprašuje. Ali ta dijak kaj ve o tistih treh mladih vojakih, ki so letos raztrgali cesarsko zastavo? Saj so vendar raztrgali samo nekaj platna in vendar so časopisi pisali, da se je izvršila javna žalitev cesarja? Prijeli so jih in občno kaznovali. Ali ta dijak ve, da se ob posebnih slovesnostih venčajo podobe cesarja ali kakšnega drugega slavljenca tudi od takih, ki ne hodijo na Brezje? Ali se spominja, koliko dragocenih vencev so položili ob odkritju pred mrtvo podobo Prešernovo? Ali zna ta dijak toliko krščanskega nauka, da bi vedel, da kristjani ne častimo lesa ali gipsa, ampak Tisto, katero nam podoba predstavlja? — Gosp. Lah, katekizem in pamet v roko!

d V šmartinski fari in sicer v vintarjevski soseski je letos obilo jabolok. Kupci pridite v obilnem številu! Postaja je Litija.

Belokranjske novice.

d Nesreča. Pri Suhoru na državni cesti se je v kratkem času dogodila že druga nesreča. Ni dolgo tega, kar je v strmih klancih pri težkem vozu odjenjala zavornica in je težki voz s strašno silo pogljal konje po klancu, da so leteli navzdol, dokler se ni na ovinku vse skupaj prebrnilo, in so se konji močno poškodovali. K sreči se vozniku ni nič posebno hudega pripetilo. V zadnjih dneh se je pa še hujša nesreča pripetila. Voznik ni mogel konj v klancu navzdol vzdržavati, voz se je v teku prebrnil, voznik je padel pod voz in se poškodoval, eno žensko pa je kar vrglo z voza tako nesrečno, da se je posebno na obrazu zelo hudo pobila. Morda so vozniki res kdaj premalo previdni, resnica pa je, da so klanci na tej cesti, da jih na kaki državni cesti ne najdeš zlepa takih. Naj bo voznik včasih še tako oprezen in previden, vendar v teh klancih nikdar ni varen pred nesrečo, posebno še, če ima težek voz. Povsod se za to poklicane oblasti bolj pobrigajo za dobre ceste, samo Belokrajina je vsem za hrbtom. Res da se je pred dvema letoma izvršno izpeljano, a prečko cesto izognilo dvema klancema pod Lužo, a zakaj se ne bi to započeto delo tudi do kraja izvedlo, saj se je menda že zadosti premerilo? Železnice Belokranjci nimamo, dajte nam vsaj dobrih cest.

d Vodovodi. Letos je bila v Belokrajini zelo občutna suša, posebno še v gorskih krajih, kakor so Suhor, Lokvica itd. Vodnjaki in kali so se posušili. Ljudje so morali vodo od daleč voziti. Že dolgo se obljublja vodovod za Suhor in Lokvico, a ga še nimamo. Prosimo slavni dež, odbor, da se podviza z že zapričetim delom.

d Nove posojilnice na Suhoru, Radovici in Metliki bodo začele v kratkem poslovati. Zanimanje zanje je veliko. Vse tri so velikega pomena za Metliko in njeno okolico. Možje, le trdno se jih oklenite. Vsaka fara bo odsedaj zase gospodarila čez svoj denar in čisti dobiček pri posojilnicah. Zato: na zdar »špar-kase«!

d Podpore imajo po toči oškodovani potom okraj, glavarstva malo pričakovati, zakaj dopisi od glavarstva na županske urade v tej zadevi malo naklonjenosti kažejo, saj se v njih našim skrbnim županom grozi s kaznimi, ko se vendar ti le za bedno ljudstvo potegujejo in pomoči prosijo. Komisije cenijo škodo šele potem, ko ima vinograd in polje že vse drugo lice kakor po toči. Nekoliko podpore se obljublja le tistim, ki so tako oškodovani, da se ne bodo mogli to leto preživeti. Cenilne komisije bo pa moral itak kmet plačati. Zato prosimo gospode poslance, da oni vzamejo vso stvar v roke in preskrbe od vlade izdatne podpore, ker bo to leto narod še bolj silil v Ameriko. Kruha in vina je od toče prizadetim vzetega dve tretjini.

d Škratinka se je pojavila v nekaterih vaseh med otroci. Nekaj otrok je že umrlo za njo.

d Cerkvena shoda pri Treh Farah na Jernejevo in angelsko nedeljo sta bila mnogoštevilno obiskana. Od blizu in daleč so prihiteli pobožni romarji se priporočiti žalostni Materi božji. Zapazil si med romarji poleg domačinov veliko Hrvatov in unijatov, ki se vsi med seboj ločijo po govoric in nošnji. Turki, ki so do letos romarjem kuhali kavo, je odzidal naprej ne bodo več smeli, ker je občina v svoji seji tako sklenila. Glavni altar v »spodnji cerkvi« se pravkar izdeluje. Postavlja ga naš domači kipar g. Jereb. Upamo, da bo delo še to jesen dogotovljeno in da bo altar že to jesen tudi blagoslovljen. Ob tej priliki bomo imeli zopet pri Treh Farah veliko cerkveno slovesnost. »Spodnja cerkev« dobiva celo od pobožnih Belokranjcev v Ameriki Marko Muc iz Ely v Minesoti 175 kron, katere je nabral med svojimi rojaki. Bodj njemu in vsem darovalcem zato na tem mestu izrečena srčna zahvala v imenu žalostne Matere božje pri Treh Farah.

Iz ribniške doline.

d Z Gore pri Sodražici. »Domoljubov« poročevalec o shodu »mladih« v Sodražici je svojčas izrekel o g. Karolu Knavs sodbo, da še sam ne ve, kako je zašel v družbo »mladih« liberalcev. Kako zelo je imel prav, kaže njegova izjava, katero je priobčil v »Slovencu«. Mož je kmalu spoznal, za kar mu bodi čast, da se njegovo versko naziranje in ono »mladih« nikakor ne vjemata. Zato je tudi zavrgel čast takega odobrnika, v katerem sede možje, ki sovražijo črno barvo, kakor puran rdečo, ter javno priznal, da edino le S. L. S. je stranka, ki je pristopna vernim Slovincem, ne pa kaka druga, ki z vero ne mara imeti ničesar opraviti, naj se že imenuje »napredna« ali »gospodarska«. Ravno načelnik mladih liberalcev dr. Ravnihar je, kakor vemo iz zanesljivega vira, prav pridno sodeloval pri sestavi programa liberalne stranke, ki šteje med svoje glavne točke razporoko in svobodno šolo. Prav ste storili g. Knavs, ker ste izstopili iz te vrle družbe. Sodraškemu poglavarju pa prav iz srca privoščimo, da je z Vašo osebo izgubil, lahko bi rekli, zadnjega versko prepričanega odobrnika. S katerim se bo le sedaj ponašal?

Izjava. Podpisani sem bil slučajno na shodu »mladih« v Sodražici. Ker se je spčetka povdarjala samo gospodarska stran in so se govorniki dotikali tudi občine Gore ter tudi zanjo veliko lepega obetali, sem nazadnje tudi sam izpregovoril par besedi, tičočih se razmer v naši občini. Te besede so se smatrale kot nekako priporočilo, da so me pozneje izvolili v krajni odbor Slovenske Gospodarske Stranke. Ker se je za zadnji govornik g. A. Lavrenčič, oddalil od gospodarskega programa ter povdarjal zlasti stvari, ki se ne skladajo z molim verskim prepričanjem, zato odločno od-

klanjam izvolitev članom krajnega odbora takozvane gospodarske stranke. Slej ko prej ostanem pristaš Slovenske Ljudske Stranke, katere gospodarski, kakor verski in narodni program mi popolnoma ugaja. Gora, 1. septembra 1907. Karol Knavs.

d Sodražica. Podpisani naznanjam, da sem bil res na shodu mladih liberalcev, k se je vršil v Sodražici, vendar jaz nisem tisti Franc Pirc, ki je imenovan v izvoljenem odboru; jaz se nikdar ne strinjam z načeli teh mladih in sem ter ostanem zvest pristaš S. L. S. — Zimarice, Franc Pirc, posestnik.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Porcijunkula bo na Žal. Gori pri Mokronogu v soboto in nedeljo 14. in 15. t. m. Za spovednike je dobro preskrbljeno.

d Iz doljnskega Posavja. Suša, ki je bila letos duša vsemu hudemu, ki je prišlo nad ubogega Dolenjca, je sedaj hvala Bogu menda za letos pri svojem koncu. Blagodejen dež zadnjega časa je zopet opomogel zaostalim rastlinam, da si krepko pomagajo, kar so ob suši zamudile. Osobito si pomaga ajda, dasi je vsled suše zrastle komaj ped visoko in je sila redka še ista, je vendar vseeno upanje, da ne bo tako slabo, kakor se je mislilo v dobi suše. Slabo, če ne najslabše bo pa nam slo za krmo. Otave ni skoro nič, in zato ni čudež, če se že sedaj po nekaterih krajih prodaja mleko po 14 kr. liter. Pšenica in krompir sta naš glavni predelek letošnjega leta. Tudi trta se lepo smehlja in če Bog dá, ga bomo dobili precej; in pa kupcem na veselje povemo, da bo tudi »dober«. Torej kupci, na skorajšnje svidenje!

d Iz St. Lovrenca ob Temenici. Naša mlekarica si je kupila lastno hišo in je tam priredila sicer majhne, pa prav čedne prostore za poslovanje. Dosedanji stroški so v primeri s storjenim delom prav neznatni. Vsak pameten človek že zdaj lahko spozna, da bo zadruga lahko vspevala. Udov je vedno več. Zdaj imamo že čez 500 litrov mleka na dan, kar je za kraje, kjer je bilo popred mlekarstvo popolno neznano, zelo veliko. Pretekli mesec se je izplačalo udom nad 1000 K za samo smetano. Uboga posestnica, ki ima dve kravi, je dobila 38 K 80 vin. Saj trikrat toliko dobe udje za mlečne izdelke, kakor so dobili popred. Vedno so napovedovali nasprotniki, v kake dolge in nevarnosti zaidejo vsi, ki se zapišejo v mlekarne: »Na grunte bo šlo, boste že videli kaj vas čaka...« Tako je bilo govorjenje. Do danes še nismo od nobenega tirjali drugega, kakor pristopnino 2 K. Zdaj bomo zahtevali, da se polagoma plača delež 10 K, ki pa ostane last uda. Zdaj naj pa vsak sam sodi, kaj zasluži človek, ki piše v »Narod«: »Pamet, pamet uboga para. Klerikalcem je samo za mavho. Oduhuji, izkoriščevalci, pijavke ubogega kmeta so in nič drugega. Tudi vam se bodo odprle oči, a žal prepozno, ko vam zapoje bobnen. Župniku donajajo kmetje mleko skoro zastonj...« To je zelo čudno. Lani je Španka plačevala vse mleko po 8 vin. in to je bilo zelo dobro. Mlekarna plačuje le smetano po 9 vin, in da posneto mleko nazaj, dobiček je last vseh združnikov. In zdaj dajejo kmetje mleko skoro zastonj!? Očito se kaže omejenost in namen ubogega dopisnika, ki seveda nima časa studirati, ko piše: »Mi pa smo bili in ostanemo načelniki nasprotniki vsem farovskim zadrugam in jih bomo pobili, kjer in kakor bomo mogli.« Ljudje, ki tako pišejo v sedanjem času splošnega napredka, ko se mora roka roke okleniti, da se rešimo gospodarskega propada, so gotovo zreli za norišnico. — Sreče pa nimajo naši liberalci. Na vse strani so delali ovadbe: na sodnijo, glavarstvo, dežel. vlado, pritožbe na deželni odbor in vse gosposke, in to ne enkrat, ampak

vedno in vedno na novo. Nimajo sreče, povsod žalostno propadejo. »To jih bomo, smo že napravili pritožbo... moramo zmagati.« Ko pride neugodna rešitev, so pa povsod kisli obrazi. Tako je bilo zadnjič tudi pri mlekarji. Nahujskali so nekatere posestnike, da se jim vsled mlekarne voda kvari. »Še kuga bo nastala, legar bo prišel, vsega bo mlekarja vzrok.« Napravili so veliko pritožbo na glavarstvo. Sam Potokar je šel na postajo čakati nadzdravnika, da bi blagohotno pojasnil razmere. Ljudje, ki so četrte ure od vode, so bili nadvrveni skupaj. In konec? C. kr. nadzdravnik je izjavil, da se iz zdravstvenega in higienskega stališča ne more vsej napravi prav nič ugovarjati. In zopet so bili obrazi kisli in na novo smo brali v »Narodu« staro tolažbo: »Storili smo že odločne korake in ne odnehamo«. Pamet je boljše kot žamet, pravi stari pregovor in to voščimo vsem našim prijateljem. — Na Koreniti, v mali cerkvi sv. Ane, so letos popravili zvonik. Pri skupnih stroških 1300 K bo prišlo na vsakega skoro 200 K, ker je le 7 gruntarjev. Čast možem, ki so radi žrtvovali tako svoto za olepšanje hiše božje. V nedeljo 15. t. m. bo tam slovesno patronsko opravilo. Vabimo tudi sosede na lepo slavnost.

Notranjske novice.

Iz reške doline.

n Na mali Bukovici je obolelo nekaj delavcev Hrvatov, ki so v službi pri opekarni in železnici na egiptovskem okobolu.

n Predavanje o živinoreji in živinozdravstvu bode imel okrajni živinozdravnik gospod Gmšpari iz Postojne dne 28. septembra v Zarečici; 6. oktobra v Brdcih; 13. oktobra v Tominjah in 20. oktobra v Šembijah. Kjer se nahaja šola, se bo predavalo v šoli, drugače pa v zasebnih hišah.

n Ambulantna pošta, to je tako, katera raznaša iz glavne pošte po vaseh pisma in druge poštne pošiljke, kakor tudi narobe pobira pisma po vaseh v nabiralnikih in jih oddaja zopet glavnemu poštному uradu v dotičnem okolišu, je močno potrebno v ilirsko-bistriškem okraju. Navedimo zanjo vzroke! Ljudstvo se splošno zelo bavi s trgovino. Ker ne more vsak dan vsak v celem okraju vedno hoditi na poštne urade, se zamore kaj lahko pripetiti, da trpe ljudje škodo, ker pravočasno ne dobi v roke poštne pošiljke, ampak grejo ponavadi šele ob nedeljah vprašati na pošto, če je kaj zanje. Tako je uradovanje na poštah dostikrat prav zamudno, ko se zbere več ljudi z vprašanjem: ali je zanje kaj na pošti? Tudi v Ameriki je dosti ljudi, odkoder pošiljajo ti denar domačinom. V okolici izven krajev poštne urade je tudi več šol. Tati je v Podstenjah in Harijah enorazrednica; na Vrbovem in Dolenjem Zemonu dvorazrednica; Šolska vodstva in okrajni šolski sveti pridejo večkrat v neprijetnost, da ne dobe uradnih dopisov od oblasti pravočasno. Povrh je v tem okolišu še tudi en občinski urad v Jablanici in en kuratni urad v Harijah, katerima bi tudi silno prav prišla ambulantna pošta. Ako imajo davkoplačevalci v Trnovem in Ilirski Bistrici to ugodnost, da se jim celo trikrat na dan donajajo poštne pošiljke — kar jim seveda ne zavidamo — zakaj se ne bi nam okoliščanom vsaj enkrat na dan storiła ta usluga? Zganite se torej poklicane oblasti in nam vpeljite to prepošrebno napravo, katera je že v vsakem večjem poštном okolišu, kjer je pa poštni promet dosti manj živahen, nego pri nas.

n Pri štirirazrednici v Trnovem je peto kolo njen krajni šolski nadzornik g. Davorin Zarnik. Pri zadnji obravnavi, vršeci se v svrhu poprave že leta 1866 zidanega šolskega poslopja, je to dokazal znova. Deželni šolski svet strogo zahteva iz zdravstvenih vzrokov kot zelo nujno to popravo. Ta mož pa, ki je sam učiteljaval približno 30 let na tej šoli, je govoril članom komisije ob tej priliki namesto da bi jih sam vnmel k izvršitvi ukazov šolskih oblasti: »Če je bilo preje za moj čas dobro, zakaj bi pa še sedaj ne bilo?« Povsem priporočljiv človek za še nadaljno imenovanje krajnim šolskim nadzornikom, ki tako nasprotuje ukazom svojih oblasti! Čudno pa je le to, da gospod Dr. Zarnik, ki je dobival spočetka službe okroglih 500 gld., še sedaj ne reče, ko živi pokojnine 1200 gld., da naj ostane vse pri starem. Po takih mislih bi morale prenehati tudi vse železnice, brzjavice, telefoni, parniki, in nebroj sličnih občekoristnih naprav, in naj bi ljudje zopet tvorili po starem. Zares! Naprednjak pa tak, da ga je treba iskati z lučjo ob belem dnevu. Vsaka šola po vaseh v okolici je zdravejša za otroke; v trnovski šoli naj bi si pa kvarili zdravje! Čeden časten občan, ki tako gori za resničen napredek občine! Ej, pri nas naprednjak je, kdor najprej je zares, pri vas liberalcih pa vlada v tem prav čudna zmes!

n Pasji kontumac je zopet v trnovski občini, ker je obklal nek pes dečka Batista iz Topolca, kojega so prepeljali zdraviti na Dunaj.

n Knežak je zapustil ta teden kaplan gospod Orehek, kjer je vsestransko neumorno deloval v cerkvi in izven cerkve dve leti. Bil je duša hranilnice in posojilnice, izobraževalnega društva, katero je ustanovil, požrtvovalen voditelj Marijine družbe, vnet vzgojitelj nežne mladine. V svrhu politične probuje pivške doline je prirejal shode od vasi do vasi. Ni čuda, da je prirastel ljudstvu k srcu, katero ga je visoko čislalo in je imel osebnih nasprotnikov k večjemu par. To pa je seveda peklo knežkega profesorja »Zgago«, ki je osamljen. Kakor je mazal ta stalen dopisnik »Notranjcev« iz pivške doline vedno gospoda Orehka, tako je tudi sedaj ob slovesu z njemu edino le lastno neotesanostjo poročal, da bode »Pivka narastla, tako bomo jokali za Orehkom«. Oj, Zgaga! S topiči bomo pokali, radosti vriskali, pritrkavali v zvoniku, zastave razobesili, kadar jo boš pa ti moral hočeš nočeš pobrisati od nas. Saj veš Zgaga, steber one »Učiteljske zaveze«, ki je na svojem shodu v Radovljici pozivljala na udeležbo shoda brezverskih, prekucijskih, anarhističnih svobodomiselnih v Pragi, ki hočejo imeti človeško družbo brez Boga in gospodarjev, da da ni še poravnani ni račun, kojega imamo vse Knežani s teboj, odkar se je svetu razglasilo »knežko tolovajstvo« po tvoji za-slugi.

Vipavske novice.

n Col nad Vipavo. Kvaterni četrtek, dne 19. t. m., bode pri nas zopet veliki semanj dan. Spomladni semenj je bil vrlo dobro obiskan, tako z živino, kakor drugim blagom. Kupčija se je vršila na splošno zadovoljnost zlasti z mrtvim blagom. Upanje je, da bode tudi ta semenj dobro obiskan, zlasti z živino, ker kmetje bi radi nekaj živine odprodali vsled pomanjkanja piče, mesarji in drugi boljši kupci bode prinesli seboj pa dosti denarcev, da bodo živinico dražje plačevali, ker pri mesu nočejo odjenjati. Da bode ta semenj gotovo izboren, porok nam je bližajoča se zima. Torej kupci in prodajalci, na svidenje dne 19. t. m.! — Trta letos jako lepo kaže. Upanje je, da se bode pridelalo dosti izbornega vina. Da pravim, da je sanaborsko vino res

»izborno«, je gotova istina, ker letošnje leto se je isto skoro med vsemi vipavskimi vini najdražje prodalo, kar je znamenje dobre kakovosti in pridnosti. Tudi starega vina je še nekaj prav dobrega na prodaj. Kupci, požurite se enkrat v Sanabor k Vipavi, in ne hitite le tja čez Vipavsko. Sanabor je sicer majhna vas, a pridelala dosti prav dobrega vina zlasti za poletni čas. Dosedanji kupci so z njim prav zadovoljni, zato tudi gotovo vsako leto ponj pridejo. A tudi novim se bode postreglo z najboljšo kapljico. — Župna cerkev je dobila krasno ospredje z kapelico Lurške Matere Eože, katero je dne 18. avgusta gospod dekan vipavski slovesno blagoslovil. Ta dan ostane vsem faranom na neizbrisnem spominu. Ospredje je narejeno iz rezanega kamna po načrtu ospredja na Sv. Gori pri Gorici. Vsa okolica cerkve je obdana s kovano železno ograjo. Delo je v rensnici lično, kar hvali domačega mojstra. Vsa hvala pa gre našemu za lepoto in blagost občine neumorno delavnemu županu. — Izobraževalno društvo je preuredilo svoj dom. Sedaj ima krasno društveno dvorano, 920 metrov dolgo, 625 metrov široko in 3,60 metrov visoko. Pričelo se je z grajenjem odra. V novem domu pričelo se bode tudi nova društveno življenje. Dal Bog dosti vrlih delavcev!

n S Planine pri Vipavi. »Planinci imajo glavo, pameti ne«, vzklikne neko hinavsko liberalce, ki nam je dobro znano, na koncu svojega vseskozi lažnjivega dopisa v »Notranjcu«. Ne bomo zavračevali vaših lažij, ker upamo, da je bilo tudi liberalcev sram, ako jim je še kaj mar za resnico in poštenost, videče, kako se gazi v blato resnica, ki bi morala biti sveta vsakemu, naj bo že tega ali onega prepričanja. Gospod župnik slapenski ni oznanil, da pride novi gospod župni upravitelj v torek, dne 13. avgusta, ampak je le rekel, da »mogoče« pride, a za gotovo da ne ve. Potem ni oznanil niti ure prihoda, niti vabil, ali spomnil Planince z najmanjšo besedo, da naj grajo gospoda župnega upravitelja sprejet. To ve vsak Planinc, samo gospod dopisnik ne ve. Ne ve pa gotovo zato, ker ima glavo, a pameti ne, in zato, ker spi v cerkvi spanje lenuha, tako da misli, da mu nekaj šumi po ušesih, a sam ne ve kaj. Pravite, da imajo Planinci glavo, a pameti ne. Ali pa veste, kateri Planinci so to? Dovolite da vam natančneje povemo. Prvi ste vi sami. Zato vam prijateljski svetujemo, da si je hitro nabavite, in sicer prav trezno in mirno pamet, če ne vam pokličemo v spomin marsikaj iz vaše preteklosti, kar vaša kosmata nesa ne bodo slišala rada; kajti ne mislite, da nam vaša ne preveč slavna zgodovina ni več v spominu. Zato pozor! Kakor bodete posojevali, tako se vam bode vračalo. Nikar ne mislite, da bodo Planinci vedno brez pameti. Večina niso več in ti bodo že znali zavezati jezik vsakemu, ki se jih bode drznil blatiti. Tudi si mi enkrat za vselej prepovemo, da bi nam vi dajali kakoršnekoli nanke! Vršite raje boljše svoje dolžnosti. Zato pamet v glavo, gospod dopisnik! Drugi, ki imajo glavo in pameti ne, so oni, ki so z vami v družbi v »Bajcovi« gostilni in pred gostilno uprizorjajo vpitje in mačjo godbo ob prihodu preč. g. duhovnika, nad čimur so se tudi vaši lastni prišasti zgražali. In slednjič imajo glavo in pameti ne oni, ki so v zadnjem času uprizorili gonjo za ljudske podpise ter se pri tem opravilu posluževali vseh izmišljenih in lažljivih sredstev, da bi tem lažje dosegli svoj namen. Med te spadajo tudi oni, ki niso ne ptič, ne miš, in si bodo s svojimi neumnostni pridobili še svetovno ime. Le pljujte v svojo skledo, ako vam drago. Mi vas ne bomo posnemali. Za danes samo toliko. Prihodnjič kaj več. V slovo pa kličemo gospodu dopisniku

in planinski liberalcem: Bog daj norcem pamet! — Opazka uredništva: K notici v zadnji številki »Domoljuba« dostavljamo, da ni imela namena žaliti g. H. in da je po nepredvidnosti bila uvrščena med druge vipavske novice.

Iz Logatca.

n Gospod Kremenšek, okrajni glavar, se je v nedeljo, dne 8. avgusta, poslovil od tu in odšel v Ljubljano k deželni vladi, kjer bo imel naslov vladnega svetnika. Osebnost ni bil pristaš S. L. S., umeti ni mogel, da bi bilo koristno, če ljudstvo dobi vladne vaje v roke. Sploh pa tega birokracija ne bo zlepa doumela. Kot uradnik pa je bil gospod glavar nepristranski. Ne mi, ne liberalci, bi mu tu ne mogli nič očitati. Bil je vester in spreten v svoji stroki. Za Logatec ga je škoda. Napravil je s pomočjo postajniškega gospoda inženerja lepo pešpot od Kalc do Čevic. Neprecenljive vrednosti je ta pot zlasti ob deževju. Zato bo ime gospoda Kremenška v hvaležnem spominu med nami ostalo.

n Nove orglje nam je v nedeljo blagoslovil preč. gospod kanonik dr. Karlin. V svojem govoru je obrazložil na kratko zgodovino cerkvene glasbe od svetega Ambroža sem, potem pa povdarjal, da mora cerkvena glasba imeti tri lastnosti: biti mora sveta, umetna in katoliška, vesoljna, kakor priporočajo sveti Oče v encikliki »Manu Propria«. Ljudstvo je z izredno pazljivostjo sledilo govorniku. — Igral je gospod Stanko Premrl, obiskovalec dunajskega konservatorija. Krasen vžitek je bil to. Orglje so pa delo gospoda Milavca, logaškega rojaka. Imajo 18 registrov, so pnevmatične in stanejo 6000 kron. Po mnenju strokovnjaka so dokaz, da gospod Milavec močno napreduje. Sicer pa tudi navadno uho pove, da so nekaj nebeškega.

n Gustav Mulley, sin dolenjeloškega župana, je onidan vrgel v Planini knezovemu učitelju vrček v glavo in ga je močno poškodoval. Upamo, da ga bo gospod adjunkt sodil tudi tako strogo, kot je nekega naših fantov, ki je samo nekaj ometa vrgel v idrijskega Kristana. Župan Mulley bo pa s tem dobil zadoščenje, ker je tako skrbno ovajal, če je v kakem našem somišljeniku zvedel najmanjšo nepostavnost. Božji milini meljejo počasi, a vendarle — — —

Idrijske novice.

n Dano besed drži poslanec Gostinčar. Obljubil je pred volitvami, da bo za svoje volivce storil, kar bo v njegovi moči. In zdaj pridno zahaja med nas, da bi poizvedel naše želje in nam opisal politični položaj v zbornici. Imel je shode: v Idriji, kjer se je zbralo veliko število moških, tudi socialnih demokratov; v Ledinah, na Gori, na Vojskem in v Kanomlji. Nasprotniki, ali morete tajiti, da je Gostinčar delaven in vester poslanec?

n Izlet »Katoliške delavske družbe« idrijske na Goro je zopet pokazal, da število pristašev S. L. S. pri nas ne pada (da ne rečemo kaj več). Marsikateri bivši naš nasprotnik je vendar sprevidel, da ima Kristanova krpca preveč farbane podobe in je brez vabljenja stopil med nas.

n Opekla si je hudo roki in glavo postrežnica gospoda zdravnika dr. Ćmila Papeža dne 1. septembra dopoldne. Zažgala je steklenico špirit, ki je pa eksplodirala in ji vnela obleko. V razburjenju je tekla v ordinacijsko sobo, pa pri tem nehote še povečala ogenj. Gospod doktor je brž pomogel.

n Zastonj je bil trud liberalcev in demokratov v Idriji in okolici, ki so besni od jeze nad zmago Gostinčarjevo jeli preganjati zlasti duhovnike, ki so jim tako mešali štrno pri volitvah. Ščuvali so može, naj dajo svoja

imena pod ovadbo in jim tako priskrbeli nekaj nepotrebnih potov k sodišču. In kaj je konec vsega? To, da še do sodeb ni prišlo. Sodišče bi pač najbolje storilo, če bi tem denuncijantom, ki imajo sami slabo vest, dalo vsakemu za par dni brezplačno stanovanje v luknji.

n Liberalno-rdeči petelinčki v Idriji so bili za svoje »olikano« vedenje dne 14. julija od okrajnega glavarstva obdarovani z darili po 5 in 10 kron. Nekaterim to ni prav, bržkone se jim zdi premalo in bi radi dobili častne svetinje.

n Izjava. Uredništvo »Domoljuba« izjavlja in potrjuje, da ni pisal, ne poslal in ni v nobeni zvezi z dopisom v 19. številki »Domoljuba«, t. l. »Iz Črnege vrha nad Idrijo«, Franc Pivk, krojač v Homeh, občina Črni vrh nad Idrijo.

Iz raznih krajev Notranjske.

n Z Vrhniko. Pri slovesu iz Vrhniko kličemo prečastitemu gospodu župniku M. Sušniku: Bog Vas ohrani še mnoga leta v čast svete vere in v blagor našega ljudstva! — Hvaležna dekleta vrhniške Marijine družbe.

Primorske novice.

Strele je udarila v cerkev med službo božjo v Gorjanskem nad Nabrežino. Vsi ljudje ki so bili v cerkvi, so popadali o-mamljeni na tla vsled zračnega pritiska. Strela je ubila 21let staro Rozalko Petelin.

Laška demonstracija v Trstu. Zvečer 2. t. m. se je zbralo več liberalcev, »socialistov« in mazzinianskih svobodomislecev, ki so po Boschettu, Chiozzi in Aquedottu demonstrirali proti Slovincem za »italijanski Trst«. Policija jih je razgnala, 25 zaprla, od katerih je že 24 dobilo večje ali manjše kazni. »Piccolo« napoveduje Slovincem velikansko vseitalijansko demonstracijo, češ, meščani so že siti vednih provociranj od slovenske strani.

Slovenske pesmi v Trstu — prepovedane? Poroča se nam: Slovincem, zbranim v gostilni »pri Dalmatincu« v Trstu je policija prepovedala, prepevati slovenske pesmi z razlogom, da slovenske pesmi razdražijo in razburijo Italijane. Slovenci so protestirali, nakar so se potem mirno razšli. To je pa že višek škandala!

Po velikem shodu sijajen slovenski obhod po Trstu. Iz Trsta se brzojavlja: Ogromen shod slovenskega delavstva pri Sv. Ivanu so hoteli v nedeljo 1. t. m. s steklenicami oboroženi socialni demokratje razbiti, pa so bili nakleščeni. Zvečer se je razvil impozanten sprevod Slovincem od »Narodnega doma« v Trstu. V ulici Chiozza, kjer je množica prepevala »Hej Slovani«, je počil strel, Italijani so se upali le oddaleč žvižgati, proti ogromni slovenski množici pa niso mogli opraviti ničesar. Italijanska onemoglost nasproti Slovincem je bila včeraj na tržaških ulicah sijajno dokazana!

Duhovska vest. — Č. g. I. Milanič pride iz Dol. Tribuše kot kurat v Roše; v Dol. Tribušo pride g. kaplan Sok iz Cerkna kot provisor; kot kaplan v Cerkno pride g. I. K. s od Sv. Lucije.

Goriška »Kmečka zveza« je priredila v nedeljo dne 1. t. m. dva shoda, enega v Cerknem, kjer je govoril urednik Kremžar

in enega v Šempasu, kjer je govoril državni poslanec Fon.

Slovenska šola se ustanovi v Korminu. Oglašeni je 50 otrok.

Z žvižganjem poveljevano odkritje Simon Gregorčičeve spominske plošče. Iz Gorice smo dobili danes naslednje poročilo: Včeraj je bila v Rihemberku na občinski hiši odkrita spominska plošča Simonu Gregorčiču. Program se je izvršil v celoti, toda med žvižganjem Plesničarjevih, Bricejevih, Možinoviš šolskih otrok in divjanjem pevcev imenovane trojice. Otroke se je na to že en teden prej pripravljalo s piščalkami. Pri odhodu so razgrajali crniške tamburaše s kamenjem napadli, na železniški postaji so pa odhajajočim gostom priredili ostudne demonstracije. Taka je liberalna olika in tako se Gregorčiča »poliberalno« slavi!

Strašna nesreča bi se bila kmalu zgodila v Rihemberku. Ko je voz črniških tamburašev stal na dvorišču pri Ličnu, so nekateri poživljeni liberalci odstranili eno kapo pri kolesu. Kolo je sicer nekaj časa teklo, a pod Rihemberkom je padlo iz svoje osi. — Sreča, da se pri tem noben mladenič ni ponesrečil. Tu se vidi, kakšno omiko razširjata »Soča« in »Primorec«. Tu se vidi, kako v z g a j a j o ljudstvo napredni učitelji. Sramujte se!

Jezik so kazale. — Ko je liberalna sodrga napravila demonstracijski obhod po Rihemberku povodom zadnje slavnosti, marsikatera dekleta ter mimoidočim kazale svoje napredne jezike. Videli smo jih — dolgi so.

Stajerske novice.

š Gornji grad. V nedeljo, dne 1. septembra je bil ustanovni zbor bralnega društva. Na stotine ljudi se je zbralo, ki so s pravim zanimanjem poslušali državnega poslanca dr. Antona Korošca, ki nam je razložil pomen bralnih in izobraževalnih društev. Izobrazba je dandanes neobhodno, potrebna vsem stanovom, naj se tudi kmet predvsem strokovno izobrazbi, naš kmet mora vedeti, kako napredujejo njegovi stanovski tovariši po drugih deželah, mora vedeti, kakih sredstev se poslužujejo kmetje podrugod, da proizvajajo kolikor največ pridelkov iz zemlje in to s kolikor mogoče majhnimi stroški, mora se zanimati za ceno živine, žita itd. To je samoizobrazba, sredstvo pa, da se doseže taka izobrazba so tudi bralna društva. Tu naj bo vaše ognjišče, okoli katerega se boste zbirali. Od bor se je izvolil sledeči: g. dekan Fr. Dovnik, predsednik; Kranjc Anton, podpredsednik; Anton Berk, tajnik; Jan Trepel, blagajnik; Anton Ribič, knjižničar; Jošt Fr., Poiskruh Jož., odbornika. Kmalu začne društvo svoje delovanje. Za bralno sobo je preč. vzv. ljub. knezoškof prepustil veliko strešno sobo v gradu.

š Shodi slov. Kmečke zveze na Štajerskem. V Jurkloštru je bil v nedeljo 1. septembra popoldne shod, ki je obobilni udeležbi 400 kmetov iz Jurkloštra, s Planine, z Razbora, od Št. Lenarta in Sv. Miklavža ter iz Lokavca izbornou uspel. Govorila sta drž. po-

slanec dr. Benkovič in g. Premrov iz Ljubljane. Kmetje so se zlasti zgražali nad postopanjem učiteljstva radi šolskih zamud in pri preiskavi zoper Jurklošterčane radi šole. Predsedoval je gosp. župan Kajtna; osnoval se je krajni odbor Kmečke zveze. Shod se je vršil mirno. — Na shodu pri sv. Lenartu sta govorila dr. poslanca Roškar in Pišek. — 15. t. m. bota shoda v Koprivniku pri Framu in v Gorici pri Rajhenburgu. Na prvem poroču poslanec Pišek, na drugem dr. Benkovič. — Tudi zadnje nedeljo sta govorila dr. Benkovič in dr. Korošec na treh shodih.

§ **Poljedelska razstava na Štajerskem** Štajerska kmetijska družba priredi leta 1910 poljedelsko razstavo v Ljubnem na Zgorjem Štajerskem.

§ **Strah pred vojaškimi vajami** Ko je v ponedeljek jezdil oddelek huzarjev čez dravski most v Mariboru, je skočil nenadoma neki huzar s konja čez ograjo v vodo in se vtopil. Imel je najbrže strah pred vojaškimi vajami.

§ **Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju** je začela danes 3. t. m. uradovati. Zanimanje za njo je splošno. 2. t. m. je bila pri sv. Jožefu nad Celjem sv. maša za uspešno delovanje novega zavoda. Sv. maše se je udeležil odbor. Bog daj svoj blagoslov!

§ **Imenovan je za duhovnega svetovalca** č. g. župnik na Polzeli Jos. Atteneder.

§ **Duhovniške vesti** Župnijski vikar v Št. Vidu pri Ptujju je postal p. Alfonz Svete, dosedanji župnijski vikar p. Andrej Branik je postal kaplan. Iz Št. Vida v Ptuj je premeščen za kaplana p. Pij Vakselj, iz Ptuja v Neunkirchen na Nižjavevstrijskem je premeščen p. Mansuet Zührer.

§ **Bivši okrajni glavar Vistarini** v Brežicah biva sedaj na Dunaju, in ni pobegnil v Ameriko. Kakor izvemo iz zanesljivega viru, se je preiskava zaradi poverjenosti denarja proti njemu ustavila, ker je Vistarini položil manjkajočo svoto. Zaradi oškodovanih posestnikov se je obrnil državni poslanec gospod dr. Korošec na namestništvo in je sedaj gotovo, da dobijo posestniki prizadeto škodo povrnjeno, v kojoj svrhu so se poslali vsi akti okrajnemu glavarstvu v Brežice, da natančno poizve, komu in koliko je bila storjena škoda.

§ **Ježovnikov shod** pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu dne 1. t. m. se je vršil med občinim zborom Posojilnice in tombolo za ubogo šolsko deco, da se je tako privabilo nekoliko ljudi. Navzoči so pokazali s svojimi vprašanji, da ne zaupajo Ježovniku. Tako se ga je vprašalo, zakaj Ježovnik ni bil navzoč pri glasovanju za podporo kmetom, ki so bili po uimih poškodovani. Res je namreč, da Ježovnik pri tem glasovanju ni bil niti navzoč. Toda kaj je odgovoril Ježovnik? Rekel je, da se o takih predlogih sploh ne glasuje! To Vam je poslanec! Ako ne ve, da se glasuje, potem je pomilovanja vreden, ali pa ve in ni hotel odgovoriti, potem pa je govoril neresnico! Naj naši poslanci osvetlijo na pristojnem mestu, kako govori Ježovnik neresnično svojim volilcem! Glasovanje o podporah se je vršilo, a Roblek in Ježovnik nista bila pri glasovanju. Obregnil se je tudi ob Roškarja, menda v zahvalo za to, da je Roškar govoril tudi za Ježovnikove volilce, medtem ko je Ježovnik zamenjal svojo dolžnost. Ježovnik je priznal, da niso vsi poslanci njegovega kluba pri državno zborni Kmečki zvezi, ampak samo ne-

kateri. Kak upliv je imelo zborovanje, dokazuje to, da kmetje iz onih okrajev želijo, naj kmalu priredi Kmečka zveza tam svoje zborovanje!

§ **Poslanec Pišek** se udeleži dne 8. t. m. shoda češko-moravskih kmetov na Velehradu.

§ **Župnijski izpit** sta delala pretečeni teden č. gg. Edvald Vračko, kaplan v Jarenini in Jakob Rauter, kaplan v Št. Ilju v Slov. gor.

Koroške novice.

k **Šikaniranje vojakov.** Iz Velikovca se je nam poročalo od zanesljive strani: Napori pri vajah so res veliki. To se seveda ne dá oporekati, da so neizogibni v očigled velikemu manevrskemu načrtu in potrebi, da se vaje v toliko bližajo popolnemu vojnemu stanju, v kolikor to dopuščajo mirovne razmere in oziri na vojaštvo. Toda nekateri predstojniki delajo z vojniki tako, da se jim po besedi naredb ne more blizu, dasi proti njihovu duhu uprav brezvestno grešijo. Tako n. pr. pri 7. divizijskem topniškem polku pri 1. bateriji. Poročnik von Karabetz, vitez iz Romansthal — »Slovenec« dobro znan — je napovedal na počitniški dan vizito. To seveda sme storiti in se tudi čisto dogaja, da si se bogve kako ne vjema s pojmom počitniškega dne. Vizita pri topništvu je pa prav posebno taka stvar, ki se s počitkom ne dá v zvezo spraviti. Cel dan so torej topničari obleko snajžili, konje prali in česali ter topove čistili. Ob 6. po povelju je vizita. Poročnik von Karabetz, vitez Romansthal je zapazil, da so na nekaterih oblekah madeži. Seveda so te obleke po dva leta stare, madeži bogve od kedar že — toda vitez od Karabetza je zapovedal moštvo, ki je imelo take bluže, da mora zopet ob pol osmih nastopiti, kjer je pri električni žarnici preiskoval. To moštvo, ki je na počitniški dan guralo od 7. zjutraj do 8. zvečer, pa je zjutraj seveda zopet ob 3. moralo vstati. Gospod vitez od Karabetza in Romansthal, ali se to strinja z deločili službenega reglamenta del?

k **Ponesrečila sta se.** Delavca Janez Jesenko iz Bilčova (18 let star) in Janez Wucherer iz Zile (28 let star) delala sta studenec pri gostilni Steyrerhof poleg Beljaških toplic. Z vinto vlačila sta cev iz studenca, kar se je tri stroju nekaj strlo, roče ušle so delavcema iz rok, eden je dobi udarec na glavo, ki mu je črepijo razbil, da je bil takoj mrtev, drugega je udarilo na roko, da mu je zlomilo kost. In vzrok nesreče je bila stara, nerabljava vinta.

k **Nečuvno odiranje vojaštva.** Povelništvo III. armadnega kora se je pritožilo na celovško glavarstvo, da izvestni ljudje nečuvno odirajo vojaštvo. Za žemljio n. pr. zahtevalo 10 vin! Oblasti nameravajo strogo nastopiti!

k **Narodna šola v Velikovcu.** Velike počitnice na naši Narodni šoli bodo zanaprej od 1. septembra do 31. septembra do 31. oktobra vsakega leta. S tem ustreže se mnini želji naših kmetov, ki potrebujejo v jeseni otroke za pašo. Novo šolsko leto se začne dne 3. novembra t. l. Obenem se priporoča slovenskim starišem naš šolski internat. V prvi vrsti se sprejmejo deklice, ki želijo se izučiti v kuhanju, ravnanju s perilom, ženskih ročnih delih in vrtnarstvu. Plačila je 20 K mesečno. Še vedno pošilja mnogo slovenskih starišev svoje hčerke v poduk v kuhanju v nemške hotele, kjer morajo na silno veliko plačevati, obenem pa pridejo deklice dostikrat v veliko nevarnost, da se uravno pokvarijo. Kdor tedaj želi svoje hčerke dobro oskrbeti, naj jih izroči varstvu č. šolskih sester v našem šolskem internatu.

Iz raznih krajev.

Hamborn ob Reni. Večkrat iščem po predalih »Domoljuba, da bi našel kak dopis od tukajšnjih agentov, kako kaj barantajo tam z ubogimi delavci, da jih vedno po več skupaj pošiljajo. Tam jim obetajo, da bodo »kopači« plačani od 6 do 7 mark na »siht« in vozniki pa od 4 do 5 mark, in pa da za pot jim bo vse rudarsko ravnateljstvo plačalo. Ali ko pridejo sem, so pa razočarani, ker jim vsak mesec veliko odtegnejo od zaslužka za povrnitev stroškov. Veliko teh delavcev pride iz Ljubna (Leoben) z Zgornjega Štajerskega, pa je največ Slovencev, ki še nemško ne znajo, pa morajo tukaj na dnevu delati za tri marke, v Ljubnem so pa najmanj štiri krone zaslužili. Ali tukaj pa znajo oblasti drugače. Sedaj jih je hotel en agent od tukaj na Saksosko odpeljati kar tisoč delavcev, a so ga oblasti prijele in ga vprašali, kaj jim bodo tam plačali in jih potem niso pustili z njim. Rad bi vedel, kje so tam na Avstrijskem oblasti, da takim ljudskim trgovcem nič ne rečejo, da jih kar meni nič tebi nič brez skrbi sem spravljajo. — Opazovalec.

Bral sem v »Slovencu« opazko, da naj si ljudje ob pomanjkanju krme pomagajo s hras-tovim perjem. Spomnil sem se na mlada leta. Po Gorenjskem ravno v tem času klestijo gaber, leševje, hrast, jesen in povežejo veje v butare, ki se potem spravijo pod streho, da se posuše. Po zimi pa obirajo listje v koše ali pa kar v hiši na tla in ali dajo suho živilni ali pa parijo z vročo vodo. Oboje je izvrstna piča. Otroci imajo čas obirati pozimi — meja leševih in gabrovih pa tudi ni škoda. Poskusite!

Dobra previdnost nudi človeku večje šte-vilo domačih sredstev, in le oni izpolni v polni meri dolžnost napram sebi in svojim, ki se pre-skrbi z onimi sredstvi, ki morejo preprečiti hude bolezni. Tako sredstvo, pravi blagoslov za vsako rodbino, ki ga vsak dan rabijo mili-ioni, je B r a z a y - j e v o F r a n c o v o žganje, ki se že nad 40 let rabi s sijajnimi uspehi. Vsled tega naj nihče ne zamudi rabiti pri rev-matizmu, migreni, glavobolu, trganju, influ-enci, oslabelosti B r a z a y - j e v o F r a n c o v o ž g a n j e. Navodilo pri vsaki steklenici. Zahte-vajti izrecno B r a z a y - j e v o žganje.

Kaj tač majhen sem močie!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinovo kavo pil.

Pristna samo
v izvirnih zavojih
s imenom
Kathrein.

**Kathreinova
Kneippova
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo pijačo,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
spriča daje

Otroke
bi bilo samo
le navajati
**Kathreinovo
kavo.**

Dobra gospodinja izdeluje rum, likerje in žganja z zmesmi

doma bolje in ceneje in stanejo 1/4 manj kot
narejena v trgovini. Te zmesi se more zaupno
in ceno kupiti le pri

BAROS GÁBOR-ju.

Najstarejša specialna trgovina v deželi.

Budimpešta VIII., Dohány-utca 1. Zaloga: 49.
Tovarna: I., Városmajor u. 42 (lasna hiša).

Tovarna za kletarska in vino zboljšev. sredstva.
Zaloga strojev in orodja za izdelavo vina.

Cenik in navodila zastoj in franko.

Razpošilja se dvakrat na dan po pošti po povzetju ali
proti vposlatvi denarja. 1680 X 4-1

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“
izide dne 19. septembra 1907.

Loterijske srečke.

Dunaj,	7. september	58	2	25	67	44
Gradec,	7. september	35	70	44	14	25
Trst,	31. avgust	75	54	27	82	70
Linc,	31. avgust	39	33	83	27	86

Zahvala.

Dne 14. avgusta t. l. uničil je podpisanim požar popolnoma, oziroma deloma poslopja, ki so bila zavarovana pri „Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani“.

Cenitev vršila se je takoj in tudi odškodnina v našo popolno zadovoljnost izplačala.

Vsled kulantnega postopanja zavarovalnice štejemo si v dolžnost izreči ji javno zahvalo in to edino slovensko zavarovalnico vsakemu najtopleje priporočati.

Brdo pri Jelšanih, dne 18. avgusta 1907.

† Jure Ujčič št. 12. † Luka Stopar št. 38. † Franc Stopar št. 15. — Miha Dovgan, pisar imen in priča. Jakob Hrabar, priča.

Samo 6 dni

Havre New-York

Francoska prekomorska družba.
Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek.
Vozne liste in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana,
Dunajska cesta št. 18, nasproti znane
gostilne pri „Figovcu“. 1878 26 2

Mladenič

v starosti 20–24 let, zmožen slovenskega
in nemškega jezika, ter izvežban tudi v
vrtinarskih poslih, se sprejme takoj kot

grajski sluga.

Plača K 40, prosto stanovanje, kurjava in
svečava, ter ob prisotnosti gospode tudi
prosta hrana. 1917 3-2

Prošnje na upravo graščine barona
Borna pri Sv. Ani na Gorenjskem

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po vsaki ceni.

Deček poštenih staršev se takoj sprejme v trgo-
vino špecerijskega blaga Iv. Levstek,
Sodražica. 2036 3-1

Sanafožen

Od nad 5000 profesorjev in zdravni-
kov vseh kulturnih dežel sijajno po-
trjen kot najuspešnejše krepilno in
osveževalno sredstvo 2011 7-1

Jači telo, krepi živce

Dobiva se v lekarnah in drožerijah.
Brošure razpošilja franko in zastoj
Bauer & Co., Berlin S. W. 48 in glavno
zastopstvo C. Brady, Dunaj I. Fleisch-
markt 1.

BRAZAY FRANCO-ZGANJEVO MILO

radi svojega izbornega higijeniškega in ko-
smetiškega učinka je ne doseže
nobeno drugo milo. Napravilja
kožo čisto, nežno in prožno, lepo polt, krepi
kite in učinkuje razkuževalno. Neobhodno po-
trebno za vsako toaletno mizo in vsako
otročjo sobo 971 III

Cena komadu 70 v., 3 kosi v elegantnem kartonu K 2.
Dobl se povsod, kjer ne, naj se obrne na

Brazay, Dunaj III/2, Löwengasse 2 a.

Mesarski vajenec

ki bi imel veselje do mesarske obrti, pošteni in pri-
den, se sprejme. Naslov pove upravnistvo tega
lista. 1908 2

Tužnim srcem javljam vsem so-
rednikom, prijateljem in znancem,
da je moj blagi oče, gospod

Francišek Renier

v 79. letu starosti mirno v Gospodu
zaspal. Cerkveni obredi se vrše dne
6. septembra ob 10. uri v župni
cerkvi krški, odkoder se ponese
preljubljeni mi oče k zadnjemu po-
čitku v lastno rakev mestnega po-
kopališča.

Krško, dne 4. septembra 1907.

Ivan Nep. Renier
župnik.

2002

AUSTRO-AMERICANA

Trieste NEW YORK

Potniki v Ameriko
Naten želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Šmeteksa
v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Biskovcova ulica 26. se bregulato.

Istotam sprejmejo se dobri in zanes-
ljivi zastopniki.

Ivan Ogrin

oblastveno konces. zidaraki mojster in
stavbeni podjetnik na Vrhniki (Kranjsko)
si dovoljujem naznanjati slavnemu občinstvu in vsem
niteresovanim korporacijam, da sem povečal
svoje stavbeno podjetje ter isto vsem moder-
nim zahtevam primerno opremil. Prevzemam izde-
lavo načrtov in proračunov ter izvršitev zasebnih in
javnih poslopij, kakor stanovanjskih hiš, vil, gospodar.
poslopij, cerkva, šol itd. in vseh tozadevnih naprav,
kakor napravo in ureditev ceste, kanalizacij itd. Vse
zgradbe izvršim solidno po modernih načelih in pri-
mernih nizkih cenah. 1240

Dekle iščem, dobre
koje, zlasti
dvakrat na teden; plače
60 gld, vsledu posebnih
pridnosti tudi več in vsa
obleka. Starost 16 do 20
let — **Alojzija Rupnik, S. Lucija na Skitaci, pošta Labin-Albona, Istra.**

7035 2-1

Lepo kmetско posestvo

oddaljeno 1 in pol ure od Ljubljane, se proda pod ugodnimi plačilnimi pogoji. Posestvo obstoji iz hiše, hleva za 14 glav živine, štednja, svinjakov, kozolca (dopler) in posebej 7 oknov, sadnega vrta, njiv, košenine in gozda, vse v obsegu okoli 50 oralov (johev). Zelo ugodna prilika za naselitev. Poizve se pri **Županu v Hrušici** pod Ljubljano. 1979 1

Goddam!

Konečno vendar naglo in zanesljivo učinkujoče
sredstvo **proti kurjim očesom**

Cook & Johnsons
amerik. patent

rlinčica za kurja očesa

1 kom. 20 vin., 6 kom. 1 K, po pošti 20 v. porto.

Dobiva se v vseh lekarnah monarhije in v medicinskih drogerijah itd. 1085 10-10

Staro železo

baker, svinec in mednino plačuje
po najvišjih cenah

Fr. Stupica

v Ljubljani, Marija Terezije cesta št. 1
in Valvazorjev trg št. 6 718 6

Največja, najboljša tovarniška zaloga ur, zlatnine, srebrnine, china srebra in dragocenih kamenov. 530 21-14

Prodaja le I. vrste blaga.

Nižje vrste blago se ne razpečava. Zadovoljajem se z malim dobičkom

Cenike pošiljam zastoj in poštine prosto.

Kupujem tudi staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni

Fr. Čuden

urar, Prešernove ulice v Ljubljani
nasproti frančiškanskega mostu.

Eksportna trgov. na vse dele sveta.

Zračna in svitla mizarska

delavnica

za 4 delavce preskrbljena z orodjem se odda takoj
v najem v Zagorinah 22 (Bled.) Natančnejša pojasnila daje vdova Mar. Potočnik v Zagorinah 22 pošta Bled. 1861 4-4

Mladenec

2028

srednje starosti, dober rokodelc, vseskozi pošten in lepega obnašanja se želi poročiti z deklico ali vdovo, koja bi imela vsaj par sto gld. gotovine ali pa svojo posest za obrt v kakem kraju. Žeteli je ako bi bila šivilja ter dobra katoličanka. Cenjene ponudbe pod „Tajnost“ na upravništvo tega lista.

Pozor!

Ako nameravate kupiti ali prodati posestvo ali kakršnokoli trgovino, tovarne, mline, opekarne, hotele, kmetije, stavbišča, vile itd., obrnite se zaupno le na prvo, strokovnjsko, strogo rekelno in kulantno podjetje 2027

prvi mednarodni trg za posestva in obrte

(Erster internat. Geschäfts- & Realitäten Markt) Dunaj VI.2, Gumpendorferstrasse 118. — Največji kupni promet med Dunajem in deželami. Zahtevajte obisk našega zastopnika, ki itak v kratkem pride sem, da se dogovori in ogleda. Pri tem nimate nobenih stroškov.

Pot na Dunaj za nakup blaga za oblake si more prihraniti vsaka dama. O modi se natančno poučite in najdete najbogatejšo izbero, ako zahtevate brezplačno in franko dopošiljatev

naše velike zbirke vzorcev

ki vsebuje vse serijske novosti volnenega blaga, barhenta, flanel, baržuna, modnega blaga kakor tudi bombaževine in platnine.

Posebno naj se pazi na našo

= sezijsko priložnost =

spalna suknja iz la. turškega velurja gld. 4 70.

Pri naročbi zadošča naznanilo cele dolžine, merjene od vratu, cele zgornje širine, dolžine vratu in dolžine rok. — Razpošilja se proti povzetju. Brezplačna zamenja ali se pošlje denar nazaj, ako 2018 6-1 blago ne ugaja.

DUNAJSKA MODNA UNIJA
(Wiener Moden-Union)

Dunaj IX. 18. Liechtensteinstrasse 20.

„Kanaad Line“ Trst-New-York je najprejpravišnja, najdaljša in najboljša pot iz Ljubljane v severno Ameriko, ker tedaj al dolgo-trajno mušna vožnja po raznih železnih, sobenaga preosedovanja na prenosovanju in sploh nobenih posttrankih stroškov svoj potje. Par-siki so prostorni, varni, zračni in sušni; vozijo vsake 14 dni. Hrana in postrežba najboljša. Pojasnila daje in karte prodaja glavni na-slopnik 3004 71

Andrej Odiassek, Ljubljana, Slomikove nlice 25,
poleg cerkve Srca Jezusovega.

2 pomočnika

za črevljarsko obrt sprejemem takoj **Frano Lukek, črevljar, Veselagora, p. št. Rupert, Dolenjsko.** 1957

A. Sušnik

Zaloška cesta šte. 21, Ljubljana.

Trgovina špecerijanskega blaga, moke, špi-rita, žganja in raznovrstnih barv. — Ob času setve garantirano kaljiva semena, kakor: detelja, trava, pesa itd. Zaloga raznovrstnega železa, železnih šin, traverz, Roman in Portland cementa, štedilnikov, peči, okov za okna in vrata, kotlov vlitih n bakrenih, mrež za ograjo, pozlačenih nagrob-nih križev, tehtnic, utež, pump in cevi za vod-njake, sploh vse železnine po najnižji ceni. — Velika zaloga poljedelskih strojev: mlatil-nic slamozeznic, plugov itd. 355 18-15
Dobra postrežba, nizke cene.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak **po 4³/₄ %** to je, daje za 200 kron delavnik od 9. do 12. ure **9 kron 50 vinar. na leto.**

Druge hranilne knjižice se sprejemajo **kot gotov denar**, ne da bi se njih obrestovanje **prekinilo.**

Rentni davek plača hranilnica sama. — Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik **A. Kalan** l. r., predsednik.

Kanonik **J. Sušnik** l. r., podpredsednik.

1952

Vljudno se priporoča
trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg šte. 10.

Velika zaloga. — Solidno
blago. — Zmerno ceno. . .

2178 52-50

Pozor!

za le K 2-50

Uro z verižico.

**Ne kupite
nobene ure**

dokler niste prejeli mojega vo-
likov: cenika:

1-50 2-50

Priloge: Rokopisni ur
s srebrno
s dvojnim pokrovom
s 3 urah.
glošč. j. klona ure
prave Rokopf-patent.
prave „Omaga“
srebr. oklopne verižice
14karatne slane ure
14karatne slane urice
14karatni slati prstani
stenske ure 70 cm
s bitjem liki svona
s gadi
s rukavice
tuhinjske ure
budilke
ponedilav tač.
dvojnim zvonom
budilke s bitjem in
svonjem liki svona
Triletas plemenito jamstvo, za
soprimerno denar nazaj.
Razpusti a po novostih.

Maks Böhnell

urar, zaprijetni sodni cenilec
Dunaj, VI., Margare-
thenstr. 27 (vlastni hiši)

Zahtevajte moj cenik s
2000 slikami zastonj in
poština prosto.

**jedinega
olja**

Zaloga, prodaja in razpoš-
iljanje prav dobrega od 88
do 200 vin. liter pri Carlo
Gortan, Trst, Via S. Cate-
rina 13. Ceniki na zahtevo
zastonj. 1457 20-11

Poslovno zavarovanje.

Vasko ponarejanje kaznivo
Edino pristen je 85 35

Thierry-jev balzam
z zeleno znamko „redovnica“.
Cena 18 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1
velika specialna steklenica s patent. zamaškom
K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijsko mazilo
proti vsem le tako starihim ranam, vnetjem, ra-
stvam, abscesom in oteklinam vseh vrst. Cena:
s lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali
denar naprej. — Obe domači sredstvi sta po-
vsod znani in sloviti kot najboljši. Naročila se
naslavlja na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri
Rogaški Slatini.
A. Thierry in P. Brodski s tlaščil originalnih pisem gratis in
franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah

Dijaka ali učenko

sprejme na hrano in stanovanje poštna rod-
bina. Več pove upravništvo. 2034

Posestvo naprodaj.

Novo sezidana hiša z gospodarskim po-
slopjem se proda. Več pove **Jožefa Žnidaržič**
na Lukovcu, pošta Radna. Kranjsko. 2032

Najboljše stiskalnice

za sadje in grozdje, sadne in grozdne
mline, čistilnice za žito kakor druge naj-
boljše poljedelske stroje priporoča tvrdka

„Merkur“, P. Majdič v Celju.

Ceniki zastonj. 1846

Za 5 vinarjev

si more vsak preskrbeti prednostni pri
nakupu blaga za obleko, kakoržnih sicer
ni dobiti, kdor prosi po dopisnici za vpo-
silev vzorcev pri **veliki trgovini**
bratje Lechner v Gradcu, železna
hiša. To ne stane nič, na izbero pa ima
vsak najmodernejše blago za damske ob-
leke črno in barvano perilno blago, po-
stelnino, oksford, loden, sukno, vse vrste
platno za perilo in posteljno opravo, in
mnogo drugih predmetov, poleg cenika
o vseh vrstah perila i. t. d. — Zložno si
more vsak doma izbrati in potem kar
najceneje izvršiti najboljši nakup. Mnogo
hiš naroča že celo vrsto let vse svoje po-
treščine le od tam, ker so se prepričali,
da ima ta strogo rečna trgovina pred
oči edino zadovoljnost svojih odjemalcev.

2026 12-2

FLORIAN

Je najboljše krečilo za želodec!

Priznано od učenjakov!

„Florian“ se dobi edino od Rastlin
ske destilacije „Florian“ v
Ljubljani.

1. kranjsko podjetje za umetno stek-
larstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola,

Dunajska cesta 13a, poleg Figovca

se priporoča prečistiti duhovščini in p. n.
slava. občinstvu za napravo cerkvenih okrov
z umetnim steklarstvom ali slikanem stekle,
stavbenih del, naprav okrovov, itd. itd. —
Ima tudi v zalogi različno porcelansko in
stekleno posodo za namizje gostin in za-
stebne, svetilke, okvire itd. po najnižjih ce-
nah. — Narisi, ceniki in proračuni na za-
beto zastonj, mnoga spričevala za dovršena
dela so cenjenim odjemalcem v ogled na
razpolago. 1807 53-5

Cudež se je zgodil nedavno v Budapešti,
ki je edini te vrste. Ta čudež je
učinil, da **deželna zaloga suknene blaga**
v Budapešti VII. Rottenbillerlg. 4ja razposilja za
K 10 kupon 3 metrov

finega jesenskega blaga ali kamgarna v črni temno-
vijšjevi, sivi in rujavni barvi za popolno obleko
za gospode (sukna, hlače in telovnik). 1973 15-2

Najboljši češki Izvor!

Ceno posteljno perje!

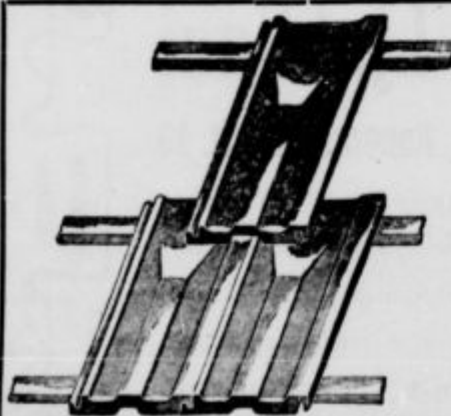

1 kg sivnega, dobro
skubljenega K 2.—,
boljlega K 2-40; 1 kg
belega, skubljenega
K 3-60, puhatega 5 K
10 v. 1 kg prav finega,
snežnega-belega, skub-
ljenega K 6-40, K 8.—.
Pri naročilu 5 kg
franko.

Izgotovljene postelje, zadostno napolnjene, iz na-
prednega belega, rudečega
višnjevega ali rumenkastega nankinga, 1 pernica 170 cm
dolga, 116 cm široka, z novim sivim prečnim perjem
10 K, s finim puhastim sivim perjem 12 K, 14, z najfi-
nejšim sivim puhom K 16 —; 1 vzglavnik 80 cm dolg,
58 cm širok K 2-80, K 3-40, K 4.—. Pošilja po povzetju
K 15.— dalje franko. 1144 10-9

Zamena dovoljena, blago se vzame franko nazaj in
vrne denar za neprimerno blago.

S. BENISCH, Dešenice 71, Šumava, Češko.

F. P. Vidic & Komp., Ljubljana

spekarna in zaloga peči, nudijo vsako poljubno množino patent.

zarezanih strešnikov

Sistem „Marzola“ (Strangfalzziegel) Sistem „Marzola“

Barve: a) rdeči naravno žgani b) črno impregnirani.

Najljicnejše, najcenejše in najpriprostejše strešno kritje.

Vsak strešnik se zamore na late pribiti ali pa z žico privezati,
kar je gotovo velike važnosti za kraje, ki trpe po močnem vetru
in burji. — Vzorce in prospekte pošljemo na željo brezplačno

Takojšnja in najzanesljivejša postrežba. 854 18
Sprejmejo se zastopniki. Sprejmejo se zastopniki.

